

Iskra

Zgradba ZSMS sloni na temeljih, kakršne postavijo v osnovnih organizacijah; vsakršne dejavnosti v okviru DPO mladih pa temeljijo na zahtevah, ki jih na programskih konferencah verificira večina članstva te osnovne organizacije. Enaka je metoda sprejemanja na višjih organizacijskih ravneh, denimo v Iskri: programske usmeritve za bodoče leto postavlja mladina na množični konferenci prek delegatov iz vseh OO. Letošnji dogovor o programskih ciljih bo mladina sprejela na konferenci v okviru delovnega srečanja v Poreču, od 22. do 24. marca; kateri cilji, kako do njih in vse ostalo o vsebini tega srečanja preberite v prihodnji številki. Na plenumu pa bo tekla tudi beseda o uresničevanju ciljev, sprejetih na volilno-programski konferenci v Rabcu lani (na fotografiji). Foto: S. Fleischman

Fronta mladih?

Vprašanje seveda ni povsem pravilno postavljeno, saj v Iskri ni »enovite« družbenopolitične organizacije mladih; o frontnosti lahko govorimo le takrat, ko kratico v naslovu izpišemo v celoti. Pa vendar — po XI. kongresu ZSMS, ko je obveljalo, da elitistične organizacije mladih (iz delavskega razreda) ne potrebujemo, je frontnost postala pogosto, čeprav ne tudi prepričljivo uporabljena beseda. Heterogenost interesov, stališč, potreb in usmeritev, ki jih mora ZSMS postaviti »pod skupno streho« v organizaciji, kakršna je SOZD Iskra, prav gotovo terja vse bistvene elemente frontnosti — množičnost, suverenost, odgovornost, odprtost do problemov družbenega razvoja, ustrezno organiziranost. Koliko pa ta načela odsevajo v delu temeljev te DPO, v osnovnih organizacijah ZSMS?

Številčne te organizacije povečini so, toda množične? Komajda. Diferenciacija članstva na aktivni in pasivni del se običajno manifestira na sestankih, kjer se zadolžitve razdeljujejo med maloštevilne prostovoljce. Seveda ne povsod, v poprečju pa prav gotovo. Koliko so naše OO suverene, koliko je takih, ki delujejo v senci tutorjev? Koliko je v naših OO vsebine, ki bi jo člani potrebovali, denimo takrat, ko pričnejo z delom po končanem šolanju, ko prično reševati stanovanjski problem, ko želijo nadaljevati študij ob delu? Koliko naše OO skrbijo za kontinuiteto idejnopolitičnega vpliva, od zrelostnega prestopa iz pionirske v organizacijo ZSMS? Koliko je v naših OO energije za boj na bojišču protislovij družbenoekonomskega razvoja?

Stane Fleischman

Poslovni uspeh SOZD Iskra v letu 1984

V preteklem letu je SOZD Iskra dosegla za 35,95 mrd din proizvodnje po cenah iz leta 1980 (po tekočih cenah za 67,97 mrd din) in za 215,61 mio \$ izvoza, od tega za 156,72 mio \$ na konvertibilno področje. Akumulacija je znašala 5,5 mrd din, akumulacija skupno z amortizacijo pa 9,25 mrd din. Ti dosežki so skromnejši, kot so bili načrtani z letnim programom SOZD Iskra za leto 1984, hkrati pa je ob zaključnem računu 7 TOZD izkazalo izgubo, ki je tako skupno v SOZD Iskra dosegla kar 2,0 mrd din, čeprav je bil del izgube pokrit že pred obračunom.

V letu 1984 je celotno jugoslovansko gospodarstvo izkazalo dokaj nizke dosežke tako pri proizvodnji, izvozu kot pri finančnem rezultatu, ki so bili močno pod resolucijskimi napovedmi. Izvoz je potekal še najugodnejše v Sloveniji, čeprav proizvodnja skozi vse leto ni dobila pravega zaleta. Proti koncu leta je prav stagnirala, medtem ko je bila sicer v Jugoslaviji še vedno v porastu. Zmanjšanje kupne moči tako prebivalstva, kot investitorjev se je očitno najprej odrazilo v Sloveniji in povzročilo zmanjšano rast proizvodnje. Zmanjšanje konjunktura je občutila predvsem industrija izdelkov za široko porabo pa tudi proizvodnja opreme in delovnih sredstev. Slovenska industrija je tako dosegla le 2,1% poprečne letne rasti, celotna jugoslovanska pa 6,0%.

Povprečna letna rast proizvodnje v Iskri je po stalnih cenah iz leta 1980 znašala pa 8,7%, kar je še vedno ugodno v primerjavi z ostalo slovensko in jugoslovansko industrijo. Večje rasti so izkazale DO IEZE, DO Električna orodja, DO Delta in DO Mikroelektronika. Po drugi strani pa je prišlo do skromnejše realizacije pri DO Telematika in DO Elektrooptika, ki sta realizirali proizvodnjo celo pod ravni letu 1983. Do tega je prišlo tudi zaradi pomanjkanja različnih vrst materiala, kot zaradi pomanjkanja naročil. V odnosu na letni načrt je bilo na ravni SOZD Iskra doseženo 94,6% proizvodnje.

Izvoz je v celotni SOZD Iskra znašal 215,61 mio \$, kar predstavlja 3,3% več kot ob zaključku leta 1983, vendar le 81,6% planiranega izvoza za leto 1984. Pri konvertibilnem izvozu je stanje nekoliko boljše, izvoženo je bilo za 156,72 mio \$, kar predstavlja 5,7% več kot v predhodnem letu, letni plan pa je bil dosežen s 85,7%. Za sorazmerno nizek izvoz je krivo

po eni strani pomanjkanje izvoznih vzpodbud, ki bi dohodkovno motivirale delovne organizacije za večji izvoz in jim tudi omogočilo tehnično-tehnološko prilagajanje zahtevam zunanjega trga. Po drugi strani pa zavirajo izvoz premnoge subjektivne težave in slabosti, kot so nedisciplin pri dobavnih rokih, neupoštevanje dogovorjene kvalitete izdelkov premalo sistematično izdelani tržni projekti in še kaj. Letni plan izvoza sta presegli le DO Elektrooptika in DO Mikroelektronika, ki pa ni velik izvoznik, približali sta se mu DO Avtoelektrika in DO Električna orodja, najmočneje zaostajale pa so DO Avtomatika, DO Zmaj in DO Delta.

Uvoz repromateriala je znašal 111,38 mio \$, od tega je bilo s konvertibilnega področja uvoženo za 95,88 mio \$. Glede na leto 1983 se je celotni uvoz povečal za 6,4% in konvertibilni pa za 4,1%. Pogoji za uvoz repromateriala so bili zelo zaostreni in šele v zadnjem kvartalu je uspelo doseči nekoliko večjo realizacijo. Kljub temu pa je bil letni načrt dosežen le z 91,6% s tem, da je bilo približno 20 mio \$ realizirano prek blagovnih kreditov in nekaj nad 40 mio \$ iz naslova kooperacij, sicer bi bila realizacija uvoza še nižja.

Uvoz opreme je znašal 7,1 mio \$, kar predstavlja le 25,7% načrta za leto 1984. Projekt IFC je bil odobren šele ob koncu leta, zato ni bilo možno naročiti opreme pred decembrom.

Tudi na domačem trgu dobivajo vse večjo vrednost: dobavni rok, kakovost izdelka, njegova cena in plačilni pogoji. Odnos med ponudbo in povpraševanjem se menja v smeri zmanjševanja povpraševanja in večanja ponudbe, kar terja vedno več prizadevanj za uspešen plasman naših izdelkov. V letu 1984 je bilo na domačem trgu izven SOZD Iskra prodano

za 49,98 mrd din, od tega za 8,65 mrd din prek Iskre Commerce. Tako se je domača prodaja izven SOZD Iskra povečala za 65,5% v primerjavi z letom 1983.

Domača nabava izven SOZD Iskra je znašala 21,53 mrd din, oz. za 49,6% več kot leta 1983. Od tega je bilo prek Iskre Commerce nabavljeno za 7,5 mrd din. V letu 1984 so se nadaljevale zahteve dobaviteljev po devizni soudeležbi, hkrati pa so se cene repromaterialom povečale v povprečju za prek 60%, od tega nekateri materiali za prek 90 pa tudi 100%.

Celotni prihodek je dosegel vrednost 136,41 mrd din, oz. za 68,7% več kot v letu 1983. Struktura prihodkov se je v letu 1984 spremenila v primerjavi z letom 1983 v smeri večje udeležbe prihodkov s prodajo na tujem trgu. Ti prihodki so znašali 37,53 mrd din, oz. 27,5% celotnega prihodka, povečanje glede na leto 1983 pa je znašalo kar 79,4%, kar pa je le delno rezultat povečanega obsega izvoza, predvsem gre za višjo finančno vrednost izvoženega blaga.

V delitvi celotnega prihodka so zavzeli materialni stroški zelo velik obseg in sicer 69% vsega celotnega prihodka (leta 1983 65,8%). Povečali so se kar za 76,9%, torej znatno nad povečanjem celotnega prihodka, iz česar sledi, da nas je inflacija močno prehitela.

Dohodek je dosegel vrednost 38,60 mrd din, kar predstavlja 52,9% več kot v letu 1983. Od pomembnejših prispevkov, ki se nadomeščajo iz dohodka, so se prispevki za samoupravne interesne skupnosti povečali za 49,4%, znašali so 2,22 mrd din, oz. 1,6% ustvarjenega dohodka ter prispevki za splošne in družbene dejavnosti, ki so se povečali za 11% in so znašali 3,33 mrd din, oz. 2,4% dohodka. V globalu so prispevki rasti z nižjo stopnjo rasti kot dohodek in so skupno zavzeli v dohodku tudi nižjo udeležbo kot v preteklem letu (v l. 83 7,4%, v l. 84 5,8%), vendar so jih v celoti zamenjale obresti, ki so nasprotno v letu 1983 znašale 5,8% dohodka in leta 1984 7,5%. Obresti so porastle na več kot dvakratno vrednost in so ob zaključku leta 1984 znašale 10,20 mrd din (indeks porasta 217,1).

Za čisti dohodek je ostalo 22,39 mrd din, povečanje glede na 1983. leto pa je znašalo 52,1%. V njegovi delitvi je bilo za bruto osebne dohodke razporejenih 14,92 mrd din, kar predstavlja 51,6% povečanje glede na leto 1983. Dokaj ugodna rast je bila dosežena pri poslovnem skladu, ki se je povečal za 64,1% in je dosegel vrednost 3,95 mrd din. Rezervni sklad se je povečal manj in sicer za 38,4%, dosegel je vrednost 1,27 mrd din. Za sklad skupne porabe, skupno s stanovanjskimi sredstvi pa je bilo razporejeno 2,19 mrd din, kar predstavlja 42,4% povečanje.

Akumulacija, ki vključuje poslovni in rezervni sklad ter amortizacijo nad predpisano stopnjo, je dosegla vrednost 5,55 mrd din in se je tako povečala za 60,1%. Akumulacija skupno z amortizacijo po predpisani stopnji pa je dosegla vrednost 9,25 mrd din, oz. za 57,1% več kot v 1983. letu.

Dosežena akumulacija predstavlja ugoden finančni rezultat glede na to, da je bila rast materialnih stroškov hitrejša od rasti celotnega prihodka in, da so se skozi vse leto povečevale obrestne mere. Visoka inflacija tudi ni dopuščala nizkih rasti osebnih dohodkov, kljub temu pa se je akumulacija povečala bolj, kot osebni dohodki. Vendar pa so ugodno rast akumulacije izkazale le nekatere DO (Kibernetika, Delta, Elektrooptika, IEZE, Kondenzatorji, Avtoelektrika, nekatere TOZD v DO Elektrozveze, Iskra Commerce), pri ostalih pa so bili rezultati skromnejši, poleg tega pa so izjemno porastle tudi izgube.

Izgubo je izkazalo 7 TOZD v 4 DO. Največja izguba je bila izkazana v DO Telematika in sicer v višini 1,50 mrd din, kar predstavlja 74,6% celotne izgube v SOZD Iskra. Izkazale so jo 4 TOZD in sicer ZTS v višini 423 mio din, Periferne naprave 352 mio din, PTN 329 mio din in ATC 395 mio din.

Izgubo so izkazale še: TOZD Gospodinjski aparati v DO Široka potrošnja v višini 367 mio din, TOZD ELA v DO Avtomatika v višini 99 mio din in TOZD RRNS v DO Elektrozveze v višini 44 mio din.

Skupno je tako izguba v SOZD Iskra znašala 2,0 mrd din, to je kar 9 krat več kot je

Seja odbora za RR dejavnost

Sprejet koncept razvoja

Raziskovalna in razvojna dejavnost je v Iskri že vse od njenega začetka priznana kot eden najpomembnejših proizvodnih dejavnikov.

Iskrini delavci so za RR namenjali sorazmerno največ sredstev v Jugoslaviji pa tudi sicer je bila tej dejavnosti posvečena ustrežna pozornost. Iskrinega poslovnega in samoupravnega vodstva.

Iskrini raziskovalci so se vsa leta Iskrinega obstoja z vso ustvarjalno vneto vključevali v to izredno pomembno dejavnost, ter s tem prispevali k ustvarjanju velike Iskre. Prispevali Iskrinih raziskovalcev je bil v vseh preteklih desetletjih nedvomno v tem, da so skupno z drugimi delavci uspevali najti — in s konstrukcijsko ter tehnološko-proizvodno izvedbeno — drugega za drugim izoblikovali takšne izdelke, kakršne je bilo v naših tovarnah in z našimi ljudmi mogoče proizvajati in, ki so (med drugim tudi glede censke dostopnosti izdelkov) očitno ustrezali tržiščem, tako pri nas, kot tudi v tujini. Če Iskra tovrstne aktivnosti in ustvarjalne moči ne bi imela in jih tudi načrtno ne bi gojila v vseh preteklih desetletjih, bi prav gotovo danes za vse nas ne mogla pomeniti tega, kar nedvomno je, tako v naši ožji, kot širši domovini in s katero se morejo rezultati delovnih rok kar čez trideset tisoč delavcev, zbranih v njej, uspešno predstaviti tudi na najbolj zahtevnih svetovnih trgih.

Zato se nam zdi prav, da delovno razvojne in raziskovalne dejavnosti v Iskri ob ustreznih trenutkih posvetimo pozornost tudi v našem glasilu. Znano je, da na ravni SOZD obstaja več posebnih teles, ki skrbe za koordiniranje dela tudi na tem področju; pri DS SOZD na primer obstaja Odbor za razvojni program in raziskovalno dejavnost.

Ta odbor se redno sestaja na sejah, ki imajo vse po vrsti dokaj natrpan dnevni red. Glede na število vsebinsko odgovornih in zahtevnih presoj, stališč in sklepov, ki jih sprejemajo na teh sejah, so naše DO delegirale, oz. DS SOZD izvolil 18 strokovnjakov, ki svoje naloge razumejo in izvajajo z občutkom polne osebne in kolektivne odgovornosti. Tako je tudi prav, če pomislimo, da je naša skupna Iskrina prihodnost v razmerah današnjega izredno hitrega tehnološkega razvoja v svetu v marsičem odločilno odvisna tudi od vestnega dela in odločanja v krogu naših strokovnjakov na področju RR dejavnosti.

In o čem so na zadnji seji tega odbora zavzemali pomembna stališča in sprejemali veljavne sklepe?

Zaradi omejenosti prostora se bomo zadržali le pri krajših omembah vsebine in dela na tej seji.

Odbor je najprej obravnaval, nato pa sprejel »Koncept razvojno-inovacijske usmeritve SOZD Iskra do leta 1990«, ki ga je na zahtevo DS SOZD Iskra predložil Rado Faleskini. Nato je odbor z veliko

pozornostjo obravnaval najprej oceno izpopolnjevanja načrta RR dejavnosti in strateških razvojnih programov za srednjeročno obdobje 1981-1985, nato pa še osnutek Predvidevanj in predlogov za RR in inovacijsko dejavnost v srednjeročnem obdobju 1986-1990, ob čemer pa je na seji tega odbora pač prišlo do vrste konstruktivnih dodatnih idej, stališč in predlogov, ki naj bi jih sestavljalci tega dokumenta v prihodnjem delu še upoštevali. Ta dokument sta na tej seji pojasnjevala Stane Jenko in Rado Faleskini.

V nadaljevanju je odbor obravnaval in sprejel brez sprememb tudi osnutek Poročila predvidevanj o realizaciji nalog v okviru strateških razvojnih programov SOZD Iskra v letu 1984. Tudi to je poročal S. Jenko, ki je v nadaljevanju obrazložil še II. osnutek Predloga za usmeritev združenih sredstev za strateške razvojne programe v letu 1985 ter Spremembo predloga za usmeritev združenih sredstev za strateške programe v letu 1985. Oba dokumenta je odbor vzel na znanje.

Dalje je odbor odobril še dve RR nalogi ter vključnozanjutudi sredstva, pač v okviru sredstev, o katerih je sklepal na 10. zasedanju tudi že DS SOZD Iskra. Obe nalogi pa se nanašata na strateški razvojni program za leto 1984, ki se imenuje

Moderne skupne tehnološke in organizacijske osnove.

V zadnjem, vendar nikakor ne neobsežnem in ne nepomembnem delu pa so na omenjeni seji pretresali in zavzemali potrebna stališča do posameznih raziskovalnih in razvojnih nalog, ki so bile, bodisi pravkar uspešno zaključene, ali pa so zdaj še v teku izvajanja. Takih nalog je bilo to pot sedem, vsaka pa je zahtevala, skrbno presojo, kakšen sklep zavzeti v zvezi z njo v sedanji fazi dela. Prav to pa je razlog več, da bomo delo tega Odbora tudi v bodoče spremljali in o dogajanjih vestno obveščali naše bralce.

Poleg omenjenega je odbor to pot vzel na znanje tudi pisno pojasnilo DSSS SOZD o Poročilu o možnostih združevanja deviznih

sredstev za izobraževanje RR kadrov v inozemstvu; iz katerega je razvidno, kakšne rešitve so predvidene v 74. členu SaS TP Iskre in kakšne izven Iskre. Razprava o tem poročilu je opozorila na nekaj možnih in, ki se v zvezi s to temo in nalogo kažejo kot izvedbeno možne. Na koncu seje so člani odbora prevzeli še obveznost pregledati prejeto gradivo z naslovom Izvajanje zaključkov Iskrinih posvetovanj o razvojno inovacijski problematiki v letih 1981-1984 in na to gradivo dajo morebitne pripombe do naslednje seje. Slednje torej kaže na to, da je bil dnevni red za to sejo v resnici zelo natrpan, oz. že skoraj preobsežen, saj je zadnje gradivo pač moralo biti na seji sami bolj, ali manj dogovorjeno. Takšne izkušnje kažejo, da so zmogljivosti za vsako sejo bodisi strokovnjakov, ali pa samoupravnih organov vendarle v nečem omejene ter, da torej verjetno obstajajo tudi na tem področju objektivne zakonitosti glede smiselne, oz. sprejemljive obremenitve ljudi. mak

HANNOVER

Mednarodni sejem tehnike

Mednarodni sejem tehnike v Hannoveru je letos od 17. — 24. aprila.

Vse zainteresirane sodelavce obveščamo, da predvidevamo polet s poslovnim letalom v času sejma iz Ljubljane v Hannover. Odhod z Brnika bo ob 6.30, povratek zvečer ob 19. iz Hannovera. Cena poleta na osebo (povratna) znaša 75.000 din.

Polet bo zagotovljen ob najmanj petih prijavljenih potnikih.

Vse podrobne informacije in rezervacijo lahko uredite pri Maji Černe, tel.: (061) 213-213, int.: 31-54, ali (061) 222-105.

Japonski strokovnjak o inovacijski dejavnosti

Dr. Akihiro Ishikawa je med večmesečnim obiskom v Jugoslaviji izdelal primerjalno študijo o naših in japonskih oblikah spodbujanja inovacijske dejavnosti.

Na osnovi strokovnega sodelovanja med univerzo v Tokiju ter ljubljanskima Fakulteto za sociologijo, politologijo in novinarstvo in Institutom za sociologijo je na nekajmesečnem delovnem obisku v Jugoslaviji doktor sociologije Akihiro Ishikawa. Ugledni gost je na tokijski univerzi zadolžen za preučevanje metod za spodbujanje inovativne dejavnosti in temu vprašanju, oz. področju je namenjen tudi njegov sedanji obisk.

Večino časa je dr. Ishikawa preživel prav v Sloveniji ter se pogosto sestajal, dogovarjal in posvetoval s predstavniki Iskrinih delovnih in temeljnih organizacij, zlasti tistih, ki namenljajo inovativni dejavnosti več pozornosti.

Ob zaključku raziskave je med prvimi obiskal prav Iskro in v poslovni stavbi v Ljubljani v četrtek, 14. marca primerjal naše oblike spodbujanja inovacijske dejavnos-

ti z japonskimi dosežki in izkušnjami na tem področju.

Predavanja sta se med drugim udeležila tudi prof. dr. Veljko Rus iz Inštituta za sociologijo v Ljubljani in mag. Franček Hudej iz Iskre Commerce, ki sta bila v slovenski

delegaciji med lanskoletnim študijskim obiskom na Japonskem.

Primerjalna študija je izredno obširna. V našem tedniku bomo iz nje objavili pomembnejše povzetke, pripravil pa jih bo svetovalec za področje kakovosti v SOZD Iskra ing. Lotar Kozina, ki je tudi organiziral predavanje dr. Akihira Ishikawe

Lado Drobež

Na predstavitvi primerjalne študije. Z leve prof. dr. Veljko Rus, dr. Akihiro Ishikawa, ing. Lotar Kozina in mag. Franček Hudej. (Foto L. D.)

Le 24 milijonov dolarjev izvoza

Iskra je v prvih letošnjih dveh mesecih izvozila le za 24 milijonov dolarjev, kar je komaj 9% letnega načrta in le 7% več kot v enakem obdobju lani.

Po ocenah izvozne dejavnosti — končne številke se ne bodo bistveno razlikovale — je Iskra v januarju in februarju izvozila na tuje za 24 milijonov dolarjev, od tega na konvertibilno tržišče za 19,5 milijona in na klirinško za 4,5 milijona dolarjev. S takšnim izvozom v Iskri nikakor ne moremo biti zadovoljni, saj smo s tem izvozom uresničili letni načrt le za 9%, izvozno število iz lanskih prvih dveh mesecev pa presegljemo le za 7%, čeprav je letošnji izvozni načrt za natanko četrtno večji od lanskega.

Konvertibilni izvoz je bil januarja in februarja za 4% višji kot v enakem obdobju lani, klirinški pa za 20%.

V temeljni organizaciji Zunanji trg v Iskri Commerce poudarjajo in takšno stališče so posredovali tudi Republiškem komiteju za mednarodno sodelovanje, da Iskrin izvoz stagnira že vrsto let zlasti zaradi administrativno oviranega izvoza nepogrešljive tehnološke opreme za izvozno proizvodnjo, neurejene oskrbe z domačimi in uvoženimi reprodukcijskimi materiali, zaradi problemov, s katerimi se srečuje Iskrina mreža v tujini zaradi administrativnih ovir in med drugim tudi nespodbudnih tečajev za konvertibilni izvoz.

Gotovo ni potrebno posebej poudarjati, da 46-odstotno razp-

olaganje s konvertibilnim deviznim prilivom Iskri ne zadošča več za širjenje proizvodnje, ob tem pa je treba od tega »ostanka« odšteti tudi devize za odplačilo komercialnih kreditov, znamenito devizno participacijo domačim dobaviteljem, izravnavanje deviznega neravnovesja poslovnih bank in še bi lahko naštevali. Morda podatke: RTB Bor zahteva kar 65% devizno participacijo za vse dobave pod pretvezo »skupnega izvoza«.

Na reševanje vse te problematike ima Iskra bore malo vpliva. Da bi kljub temu lahko kolikor toliko normalno prodajala v svet, se je odločila za več pomembnih notranjih ukrepov — za posodobitev izdelčne ponudbe, izboljšanje poslovne in izdelčne kakovosti in zanesljivosti, za bolj osredotočeno

in učinkovito trženje, privlačnejše prodajne pogoje, kot npr. kreditiranje izvoza investicijske opreme in sprejemanje plačil iz dežel v razvoju v blagu, za prilagajanje organiziranosti Iskre, da bo bolj konkurenčna v svetu, itd.

V Iskri Commerce so tudi že pripravili oceno Iskrinega izvoza v letošnjem prvem četrtletju. Na osnovi januariskega in februariskega izvoza ter gibanja v marcu, menijo, da bomo v prvih treh mesecih skupno izvozili za 49,5 milijona dolarjev — na konvertibilno tržišče za 32 milijonov in klirinško za 17,5 milijona dolarjev. V primerjavi z izvozom v enakem obdobju lani, je to 28% več, s tem pa bi Iskra uresničila še le 18% letnega načrta.

Lado Drobež

V TOZD Inštitut razvitih vrsta novih izdelkov

V neproizvodni temeljni organizaciji Inštitut za avtoelektriko, eni izmed enajstih TOZD novogoriške Iskre — Avtoelektrike, v našem glasilu že dolgo nismo nič pisali. To sicer ne pomeni, da ni bilo uspehov, ki bi zaslužili prostor v našem glasilu. Nasprotno, pohvaljivo se lahko za vrsto novosti, ki jih je ta 78 članski kolektiv razvil in predstavil, zato bomo danes nekaj več prostora namenili tej TOZD in pogledali, kaj so lani novega predstavili.

Na področju razvoja malih zaganjalnikov za osebna vozila je služba za raziskave in razvoj posvetila največ pozornosti razvoju zaganjalnikov iz takozvanih družine AZF. V redno proizvodnjo so že oddali vso pripravljeno dokumentacijo za proizvodnjo zaganjalnikov za vozila Renault 9 in B x 16, za bencinski Golf ter za Peugeot 305, 404 in 504. Proizvodnja je seveda pohitela in vse te novosti je na trgu že moč kupiti.

Pri razvoju velikih zaganjalnikov družine AZJ so nadaljevali z izpopolnjevanjem in unificiranjem zaganjalnikov 12 voltov 2,4 kW ter 12 V 3 kilovate in izpeljavo novih izvedenk. Raziskovali so možnosti za izboljšanje karakteristik z uporabo materialov in konstrukcijskih sprememb. Aktivno so delali na področju homologacije ter izdelali vrsto vzorcev za različne kupce. Pri zaganjalnikih AZL so nadaljevali razvoj s preizkusi, dopolnjevanjem konstrukcije in izdelavo vzorcev. V mariborski TAM so poslali na homologacijo vzorce zaganjalnikov večjih moči in sicer 5 in 6,5 kilovatev.

Na področju razvoja motorjev so nadaljevali z razvojem malih mo-

torjev AMJ za nemško firmo Bosch, z nekaterimi spremenjenimi vgradbenimi merami in napetostnimi karakteristikami. Usklajevali so tudi dokumentacijo z dodatnimi zahtevami kupcev in pripravljali dokumentacijo za komplete črpalk z motorji. Glede na prenos Iskrinega znanja v Indijo, Pakistan in Iran so pospešeno izvajali določene aktivnosti, kot so raziskava agregatov za vozila, prevajanje dokumentacije, razvoj novih izdelkov itd. in to na področju malih in velikih zaganjalnikov ter alternatorjev.

V službi za raziskave in razvoj alternatorjev so posvetili največjo skrb raziskavam in razvoju nove družine alternatorjev AAJ s premerom statorja 115 mm in razvoju novega alternatorja AAK z manjšo maso. V zadnjih mesecih lanskega leta pa so pospešeno delali na razvoju alternatorjev AAK za avtomobile »Jugo«, ki jih kragujevska Zastava pripravlja za ameriško tržišče. Vzporedno z vsem pa so razvijali tudi nove izdelke.

Na področju elektronike so v lanskem letu nadaljevali prizadevanja za uvedbo sodobnih tehnolo-

gij, tako hibridnih, kot mikroelektronskih v izdelke Avtoelektrike. Veliko časa so namenili za raziskave in meritve komponent, površinske zaščite, zalivne mase itd. — vse za izboljšanje kvalitete in zanesljivosti. V ta namen so izdali tudi standarde za elektronske komponente. Del zmožljivosti s tega področja so usmerili tudi v razvoj in izdelavo krmilj strojev in naprav z mikroročunalnikom. Na tem področju so dosegli tudi dobre rezultate (naprava za navijanje tuljavic dinamama za kolo, krmiljenje motorjev pri preizkusih, kontrolna naprava za suho vžigalno tuljavo itd.)

Strokovnjaki, ki delajo na raziskavah in razvoju posebnih izdelkov so dali glavni poudarek razvoju suhe vžigalne tuljave za tovarno vžigalnih tuljav Bovec. Ker je pri tej vžigalni tuljavi uporabljena povsem nova tehnologija izdelave, so posvetili posebno pozornost trajnostnim preizkusom in v tej zvezi reševanju vzrokov odpovedi. Druga važna naloga je bil razvoj tuljave na elektronski vžig, zaradi posebnih zahtev pa naloga še ni v celoti realizirana. Spremljajoče dejavnosti vsem naštetim so bile še na vžigalniku za cigarete, taho dinamih, vžigalnih kabljev in dinamih za kolo.

Tolminska Iskra in tovarna Žarnic Ljubljana imata samostojna razvojna oddelka. Glede na proizvodni program TOZD AET Tolmin je razvojni oddelek izvajal naloge s področja magnetnih vžigalnikov, opreme diesel motorjev in visokokvalitetne keramike. Na področju magnetnih vžigalnikov je bil dopolnjen razvoj in pripravljena dokumentacija za več izvedenk zvezda šestpolnega magnetnega vžigalnika in magnetnega vžigalnika z zunanjo tuljavo. Razvojniki so sodelovali tudi pri osvajanju proizvodnje Bosch vztrajnika, oz. magnetnih vžigalnikov. Težišče dela pri razvoju opreme za diesel motorje pa je predstavljal razvoj 1-2 sekundne žarilne svečke z ustreznim krmilnikom.

V tovarni žarnic v Ljubljani so razvojniki namenili vso pozornost predvsem reševanju problematike razvoja halogenskih in posebnih žarnic, poseben poudarek pa so dali razvoju elektroluminiscenčnih displejev in prenapetostnih gumb odvodnikov, saj pomenita ta dva programa perspektivno proizvodnjo.

Ob koncu tega pregleda dela strokovnjakov v TOZD Inštitut za avtoelektriko vsekakor ne moremo mimo ugotovitve, da so dali vso prednost in vložili vse znanje v akumulativnejše, izvozno usmerjene in perspektivne programe in proizvode. In ta pot je pravilno izbrana.

Marko Rakušček

Obisk delovne skupine SOZD Iskra v TOZD Elektroakustika, Sežana

Načrt dolgoročnega razvoja Iskre mora opredeljevati tudi mesto sežanske temeljne organizacije

Lansko gospodarjenje temeljne organizacije Elektroakustika so v kolektivu ocenili kot zadovoljivo, čeprav še zdaleč ne tudi tako dobro, da bi na doseženih rezultatih gradili prihodnost. Lani so se namreč glede na dejstvo, da je TOZD v sanaciji, opredelili v prvi vrsti za reševanje proizvodne problematike, saj so za ostale funkcije v sanacijskem programu predvideli, da jih bodo prenesli na raven delovne organizacije (finance, trženje, razvoj...). Vendar pa Široka potrošnja ne deluje tako, kot ta sanacijski program predvideva, saj je bilo združevanje poslovnih funkcij na ravni DO zavrtno; temeljna organizacija je zato danes v precejšnjih težavah, saj so lani zabeležili velik osip kadrov, ki je poleg prerazporeditev režijskih delavcev v proizvodnjo močno razredčil zasedenost režijskih služb. Kako iz današnjih zagat, kako se usmeriti dologoročno, kakšno je pravzaprav mesto Elektroakustike v Iskrinem poslovnem sistemu? Vse to so bila vprašanja, ki so bila na dnevnem redu razgovora ob obisku Iskrine delovne skupine.

(Na videz) dobri poslovni rezultati

Že v uvodu smo omenili, da rezultati lanskega poslovanja sicer ne vzbujajo pretiranega optimizma, da pa jih je moč prebrati z odobravanjem. Vendar pa le — navidezno. Kaj so torej dosegli v letu 1984?

Proizvodni obseg, merjen s stalnimi planskimi cenami, so glede na gospodarski načrt presegli za 17%. Celotnega prihodka niso dosegli toliko, kot so načrtovali (91%), za kar je v veliki meri kriva zamrznitev cen v prvi polovici lanskega leta, nekaj pa je tudi notranjih

vzrokov. Izvoz so dosegli v višini 81% načrtovanega, vendar je to kar 89,9% več kot v letu 1983. Višja produktivnost, boljše izkoriščanje zmogljivosti izven rednega delovnega časa (številne udarniške akcije!), to je pripomoglo, da so dohodek na zaposlenega realizirali v načrtovani višini, vendar pa za 9% manj kot so predvideli z gospodarskim načrtom.

Proizvodnja Elektroakustike je lani temeljila na treh programskih segmentih: širokopotrošni elektroakustični aparati, profesionalne elektroakustične naprave in transformatorji. Prvi seg-

ment, širokopotrošna elektroakustika, jim je lani povzročal največ težav. Ob administrativnem poseganju v cenovno politiko in ob padanju kupne moči je bilo vse težje loviti ravnotežje s strmo naraščajočimi cenami elementov in materialov. Zaradi neobetavnih napovedi za letošnje leto so se zato odločili, da bodo v letošnjem letu močno omejili delež tega programa, ki ne dosega želene stopnje ekonomičnosti. Drugi programski segment, profesionalne elektroakustične naprave in slednjič proizvodnja transformatorjev (ki bo letos v bistvenem vzponu)

bosta tako v letošnjem letu predstavljali večinski delež proizvodnje.

Zaključek, ki ga je treba osvetliti še s podatkom, da so zaradi skromnih lastnih sredstev odvisnost od najetega denarja lani še povečali, se otepli s hudimi likvidnostnimi težavami, uvozili manj, kot so načrtovali (in seveda potrebovali), zaključili poslovanje brez akumulacije, izplačevali osebne dohodke, ki niso »lovili« poprečja delovne organizacije, SOZD Iskra, ali občinskega — pa je na dlani današnji položaj temeljne organizacije. Kolektiv je, kot so se strinjali vsi na sestanku prisotni člani Elektroakustike, »postrgal« še poslednje rezerve. Bistveno je bila izboljšana delovna disciplina, močno se je povečala produktivnost, izkoriščenost opreme, vendar vse to ne zadošča. Zelo zgovoren je podatek, da je amortiziranost osnovnih sredstev 100%, kar z drugimi besedami pomeni, da Elektroakustika razen zidov skorajda nima ničesar, da je treba nujno ukrepati. S to ugotovitvijo so se strinjali vsi prisotni, član KPO SOZD Iskra Zoran Polič pa je

kolektivu Elektroakustike zagotovil, da bo v roku dveh mesecev mesto Elektroakustike v dolgoročnem razvoju Iskre jasno opredeljeno. To je po njegovih besedah SOZD Iskra dolžna storiti, sicer obstoj sestavljene organizacije kot poslovnega sistema ni upravičen.

Investicija, brez katere ne bo sanacije

Povečanje proizvodnje transformatorjev, kot jo predvideva sanacijski program temeljne organizacije, brez vlaganj v ustrezno opremo ni možno. V Elektroakustiki so zato že lani pripravili vsa potrebna dela za pričetek druge faze investicije za povečanje proizvodnje transformatorjev (v prvi fazi so postavili nove proizvodne prostore). Investicijski elaborat predvideva 389 milijonov dinarjev vredno investicijo, za katero naj bi sredstva zbrali sami, v okviru SOZD Iskra, poleg bančnih pa predvidevajo tudi kredit IFC. Kot vse kaže, začete aktivnosti napredujejo po načrtih, seveda

Sestanku so prisostvovali: Janez Kern — predsednik DS SOZD Iskra, Zoran Polič — član KPO SOZD Iskra, Avguštin Ciuha — predsednik KOS SOZD Iskra, Tone Orožim — predsednik aktiva ZB SOZD Iskra, Miloš Pavlica — sekretar DPO SOZD Iskra, Miro Krek — glavni direktor DO Iskra — Široka potrošnja, Jože Vidic — direktor področja za plan, analize in investicije DO Iskra — Široka potrošnja, Ervin Rebec — predsednik delavskega sveta TOZD Elektroakustika, Gvido Colja — direktor TOZD Elektroakustika, Miro Zorec — predsednik OO ZS TOZD, Duško Đurđević — sekretar OO ZK TOZD, Majda Škrj — vodja splošnega sektorja TOZD, Bojan Grmek — vodja komercialne TOZD, Boris Korošec — vodja tehnično proizvodnega sektorja TOZD, Slavko Guštin — predsednik OO ZSMS TOZD, Franko Kranjc — vodja razvoja TOZD in Maks Rudolf — vodja finančno-analitskega sektorja TOZD.

Gostje med ogledom proizvodnih prostorov sežanske Iskre.

pa bo vloga Iskre pri pokrivanju finančne konstrukcije še zelo pomembna. Ob predvideni proizvodnji 1,5 milijona transformatorjev, kolikor naj bi jih izdelali z novo opremo na leto pa seveda ni odveč zabeležiti poziva sežanskih Iskrašev, da bi ostale Iskrine tovarne kupovale transformatorje izključno v Sežani. Na ta način bi prav gotovo preprečili podvajanje investicij v opremo za tovrstno proizvodnjo znotraj SOZD Isk-

ra. Z naročili pokrita proizvodnja pa je seveda za Elektroakustiko življenjskega pomena — še posebej v obdobju, ko bodo prav transformatorji predstavljali ključni delež na poti v prestrukturiranje temeljne organizacije.

1985: nujen preobrat

Kako premagati težave, ki se jim je v letošnjem letu nakopičilo, kljub

na videz zadovoljivemu poslovnemu rezultatu iz leta 1984, toliko, da jim sami niso več kos? Najprej bo seveda treba razčistiti razhajanja med sedanjo stvarnostjo v delovni organizaciji in zahtevami sanacijskega elaborata Elektroakustike.

Treba bo razrešiti vsebinsko vprašanje opravljanja, oz. združevanja poslovnih funkcij v TOZD, ali DO.

Poleg že omenjene investicije, brez katere bodočnosti v Sežani ne vidijo, bodo morali v kolektivu zadržati vse tisto, kar jim je uspelo v zadnjem letu — delovno disciplino, storilnost, moralno in delovno enotnost kolektiva, ki je pripravljen delati tudi izven rednega delovnega časa in udarniško. Seveda pa ne v nedogled in brez sorazmerne stimulacije — prav tu pa kolektivu že zmanjkuje sapa. Med drugim je bil tudi zato sprejet sklep, da bodo v Elektroakustiki odslej sproti obveščali DPO in samoupravne organe SOZD Iskra o izvajanju sanacije, za delavski svet Široke potrošnje pa bodo pripravili izčrpano poročilo o problematiki in rezultatih dosedanjega izvajanja sanacije, v katerem bodo predvideli tudi možne rešitve.

Koliko uspehov bodo obrodila vsa ta prizadevanja pa naj bi predvidoma pregledali ob podobnem obisku letos jeseni.

Stane Fleischman

Razgovor ob obisku delovne skupine SOZD Iskra v sežanski Elektroakustiki

Razgovor z B. Kramerjem, predsednikom Sveta DO IKM

Z dobrim delom do dobrih rezultatov

V časih, ko se zaradi že leta zaostrenih pogojev poslovanja pri nas številne temeljne in delovne organizacije le še s skrajnimi napori uspevajo držati nad vodo, oz. ko smo dnevno vajeni poslušati vesti o vedno novih organizacijah, ki poslovno omagujejo, je zadovoljstvo pisati o tistih, ki so vendarle uspešnejše. Mednje sodi nedvomno tudi DO IKM (Institut za kakovost in metrologijo). O poslovnih rezultatih in še več o načrtih smo se to pot pogovarjali s predsednikom sveta IKM Borisom Kramerjem.

Glede na vrsto dejavnosti pa tudi glede na statusni položaj sodi vaša DO v vrsto organizacij z dejavnostjo posebnega pomena. Ob tem je dejstvo, da doseženi poslovni rezultati za preteklo leto kažejo dokaj ugodno sliko, še posebej zanimivo. Kaj bi lahko rekli k temu?

Dejavnost in pomen Instituta je dobro poznana ne-le Iskrašem, temveč tudi organizacijam izven Iskre tako, da o tem sedaj ne bi govorila.

Ob pogledu na poslovne rezultate, kakršne nam kažejo predloženi zaključni računi za 1984. leto pa bi lahko rekel le, da smo z doseženim zadovoljni. Zakaj? Zato, ker jih ni bilo lahko doseči. Vzemimo le primer kazalca dohodka na delavca, ki je bil za lansko leto kar za 76% večji kot leto prej, oz. kar 54% večji od planiranega. Prava kazalec sodi med tiste, ki izkazujejo doseženi poslovni uspeh nedvomno povečanega prizadevanja v našem kolektivu.

(S takim rezultatom se IKM uvršča v prvo tretjino tistih DO, ki so članice Zveze raziskovalnih organizacij Slovenije, hkrati pa je »pri vrhu« tudi med Iskrinimi organizacijami.)

Tudi drugi kazalci uspešnosti poslovanja kažejo sorazmerno dobro sliko, kar pa hkrati pomeni vzpodbudo za še nadaljnja prizadevanja v enakem,

pri nas že vpeljanem režimu dela. Zavedamo se namreč, da smo rezultate dosegli kljub številnim težavam, ki se jim v sedanjih razmerah pač ne moremo izogniti.

Kje vidite zasluge za tako uspešne rezultate?

Očitno smo notranje konsolidirali medsebojne odnose, pohvalimo se lahko s prizadevnim delom, ustrezno poslovno politiko ter nenazadnje tudi z varčnim odnosom do vsega, s čimer delamo in upravljamo.

Ob tem bom povzel le nekatere številke zadnjega zaključnega računa: v celotnem prihodu smo dosegli 72% porast glede na leto 1983 in 26% porast v primerjavi z načrtom, ob tem pa smo porabili le za 29% več sredstev, kot leta 1983. Zaradi 43% počasnejše rasti porabljenih sredstev nam je dohodek avtomatično rasel hitreje, kot bi sicer — kar 57% hitreje od rasti porabljenih sredstev. Če pa k temu dodamo še počasnejšo rast amortizacije nasproti načrtovani, vidimo, zakaj nam je rast dohodka dosegla stopnjo 88% v primerjavi s preteklim letom.

Koliko delavcev je ustvarilo tak rezultat in kakšna je kvalifikacijska struktura delavcev?

Lani je bilo zaposlenih 62 delavcev, za letos predvidevamo še dva nova. Kvalifikacijska struktura pa je v naši delovni organizaciji sorazmerno visoka, čeprav bi bilo že danes tvegano trditi, da je morda s tem ustrezna pač glede na zahtevnost nalog, ki se bodo neizogibno že v bližnji prihodnosti pri nas pojavile. Zato naj bi po planskih ocenah letos polovico delavcev imelo vsaj izobrazbo srednje šole, drugo polovico pa naj bi sestavljali delavci s fakultetno in še višjo izobrazbo. Gledano skozi to prizmo je izobrazbena struktura naših delavcev torej sorazmerno visoka, vendar se nam kljub temu odpira vprašanje, ali bomo tudi v prihodnje uspevali zadovoljiti vse bolj zahtevne naloge, pač glede na hitro razvijajoči se tehničnotehnološki razvoj v svetu. Po drugi strani pa je res, da v izobraževanje vlagamo dokajšnja sredstva ter skrbimo

tudi za redno štipendiranje strokovnih kadrov. Zavedamo se namreč, da svet in njegovo tržišče postajata vse bolj zahtevna in mi bomo temu, hoteli ali ne, morali biti kos.

Kaj pa bi nam lahko povedali o planskih dokumentih, ki so pred vami?

V naši DO izredno veliko pozornost posvečamo razmeram, v katerih bomo delali, poslovali in živeli v prihodnosti. Zato se s skrajno pazljivostjo lotevamo letnega načrtovanja dejavnosti za vsako plansko poslovno leto. Analogno temu posvečamo zelo veliko pozornost tudi srednjeročnemu načrtovanju.

In na kaj ste posebej pozorni pri načrtovanju?

Upoštevam sprejete družbene opredelitve, ki nas plansko zavezujejo. Tu naj posebej omenim srednjeročni program obdobja 1981—1985, ob čemer pa naj takoj omenim, da iz njega ne moremo prav jasno definirati pogojev gospodarjenja zase. Zato smo letos upoštevali predvsem oceno izpolnitve letnega programa, srednjeročni načrt IKM in SaS o TP SOZD Iskra 1981—1985. Ob tem naj omenim še zvezno in republiško resolucijo, ki pa sta še v pripravi in ne dajeta dovolj jasnih elementov za natančnejše definiranje družbenih pogojev našega gospodarjenja v prihodnjem letu.

In v čem vidite možnosti za razvoj DO IKM v okviru takšnih razmer v letu 1985?

Možnosti razvoja IKM bodo odvisne tudi v naslednjem letu predvsem od dinamike celotnega gospodarstva, še zlasti SOZD Iskra, katere sestavni del smo. Dolgoročno vodilo razvoja pa Iskra usmerja v pospeševanje izvoza, v dinamično rast proizvodnje ter še posebej v kakovost in konkurenčnost izdelkov, tako na domačih, kot tujih trgih.

Prav v okviru tega pa ocenjujemo velik prispevek naše DO, saj tuji trgi brezpogojno zahtevajo konkurenčnost in funkcionalnost izdelkov, ki temeljijo na kakovosti in zanesljivosti.

Zato načrtujemo v 1985. letu 58% porast realizacije v primerjavi z lanskim letom, pri čemer naj bi preskusi in raziskave kakovosti in zanesljivosti Iskrinih izdelkov znašali okoli 60% našega prihodka.

Pogoj napredka pri nas pa predstavlja tudi novi prostori, ki smo

jih že pridobili (300 m²) in seveda nova oprema, ki jo bomo instalirali letos. Vse te obveznosti pa bodo seveda v veliki meri bremenile naše redne naloge tako, da se lahko zgodi, da rezultati naslednje leto ne bodo tako dobri, kot so bili letos. Vsaka taka investicija namreč zahteva izdvajanje znatnih sredstev in tudi dodatnega dela.

Očitno se zavedate trdote sedanjih pogojev poslovanja, da pa imate dodobra izdelano vizijo o osnovah, na katerih gradite pogled na prihodnje poslovanje. Kaj bi nam o tem še povedali?

Poudaril bi dejstvo, da gradimo v IKM na pomenu znanja v najširšem pomenu besede. Vir novih znanj je nedvomno izobraževanje — naši kadri se nenehno izobražujejo, ne glede na formalno stopnjo izobrazbe. Na tem temelju gradimo optimistični pogled v prihodnost.

Drugi temeljni dejavnik pa gotovo pomeni dejstvo, da planiranje in programiranje naših prihodnjih aktivnosti jemljemo zelo resno, zavzeto, dosledno in povsem konkretno. V svojih dejavnostih se ne zapiramo v ozko področje, ali dejavnostno specialnost, temveč smo v programih dejavnosti široko odprti. Takšna usmeritev pa nam samam po sebi odpira široke možnosti delovanja in ustvarjanja dohodka.

Omenjeni način pa ima med drugim še to prednost, da je samoupravni organom na takšni osnovi lahko potem tudi podrobno razpravljati in zavzemati povsem konkretna stališča, se pravi, da s takšnim doslednim načrtovanjem strokovno omogočamo tudi samoupravnim organom sorazmerno visoko stopnjo kvalitete njihovega poslovnega odločanja.

Poleg tega pa bi poudaril še enkrat, da lahko IKM realizira svoj program le, če se bodo Iskrine DO na nas obračale za preskušanje izdelkov tako, kot je bilo dogovorjeno na ZT konferencah nekaj let zapored. Čudi nas, da se mnoge TOZD na nas obrnejo šele, ko so dobile svojo pošiljko izvoznih izdelkov kot neustrezno nazaj in je torej nastalo ogromno stroškov, ne pa, ko je izdelek v fazi preskusne, ali nulte serije. IKM vidi svoje tržišče dejavnosti le v delu za Iskrine organizacije, pri vgrajevanju kakovosti v Iskrine izdelke. Če bomo to dosegli, bo Iskrine izdelke gotovo lažje plasirati tudi na najbolj zahtevnih trgih. In tega si vsi želimo!

Mara Ovsenik

Razgovor z Juretom Božičem, vodjo Skupnega RC Iskre

Omrežje za prenos podatkov SOZD Iskra

V Iskri v okviru projekta Računalniška mreža in njena navezava na javno omrežje za prenos podatkov JUPAK v zadnjem času pogosto slišimo tudi o paketnem prenosu X.25. O njem je tekla beseda tudi na zadnjem Projektne svetu, kjer so se odločili, da mora vsaka delovna organizacija imenovati svojega strokovnjaka v team, ki bo skrbel, da se bo znanje čim hitreje prenašalo na uporabnike. O projektu smo se pogovarjali z vodjo Skupnega Računalniškega centra Iskre Juretom Božičem, ki nam je povedal:

»Že leta 1982 je bil v okviru projekta ZISI pripravljen osnutek računalniške mreže v SOZD Iskra. Načrt je predvideval instalacijo določenih tipov računalnikov v posameznih TOZD, nanje neposredno vezane ek-ranske terminale s tastaturami in medračunalniško povezavo, delujočo prek internega omrežja za prenos podatkov DE-CENT.

Načrt omrežja za prenos podatkov Iskra je potrebno dopolniti in skušati omrežje za prenos podatkov prilagoditi mednarodno določenim standardom za paketni prenos podatkov X.25.«

Kdaj bo omrežje za paketno obdelavo usposobljeno za delovanje?

PTT organizacije Jugoslavije se na gradnjo omrežja za paketni prenos podatkov X.25 že pripravljajo. Priprave, oz. z instalacijo pa bodo v Sloveniji začeli v februarju 1985, nakar naj bi omrežje 6 mesecev poskusno delovalo.

Ob tej priložnosti naj povem še to, da gradnja javnega X.25 omrežja poteka ob pomoči tudi bodočih uporabnikov. Med uporabniki in podpisniki samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za izgradnjo javnega omrežja za prenos podatkov je tudi del TOZD Iskre, ki so vključene po načrtu 1982 v omrežje SOZD Iskra.

Tu gre predvsem za naslednje delovne organizacije:

Iskra—Avtoelektrika — 2 priključka, Iskra Delta — 5 priključkov, Iskra IEZE — 4 priključke, Iskra Kibernetika — 1 priključek, Iskra Mikroelektronika — 1 priključek, Iskra Telematika — 1 priključek in Iskra ZORIN — 1 priključek.

Skupna finančna udeležba Iskre pri soinvesticiji je 20.210.527 din.

Kakšne pa so prednosti, oz. namen vključevanja v omrežje X.25?

Namen vključevanja v javno omrežje X.25 je širšega značaja, saj se tako odpirajo možnosti za povezovanja v narodna in mednarodna omrežja. Možnost takega vključevanja pomeni za projektne organizacije veliko dostopnost in razpoložljivost podatkov v sorodnih organizacijah in knjižnicah znotraj in zunaj meja.

Prav tako je vredno poudariti, da se s protokolom X.25 spremeni odnos terminal — računalnik, računalnik — računalnik. V osnutku računalniške mreže SOZD Iskra iz leta 1982 je možno komuniciranje med posameznimi terminali v mreži samo prek povezave svojega računalnika z drugim računalnikom. V primeru uporabe protokola X.25 pa se računalnik in terminal predstavljata omrežju X.25 kot povsem enaki enoti. Na ta način lahko omogočimo neposredne povezave: terminal—terminal, terminal—računalnik, računalnik—računalnik in računalnik—terminal.

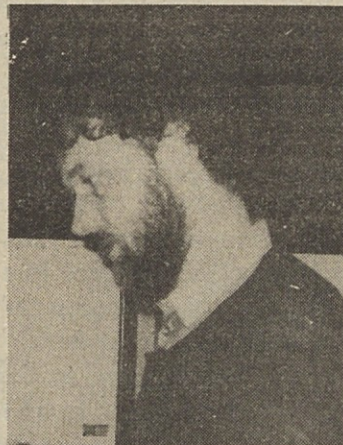
Vse dane možnosti nam omogočajo, da bi pri pazljivem načrtovanju omrežja za prenos podatkov lahko zmanjšali potrebno število lastnih najetih vodov, kot tudi izkoristili možnosti, ki nam jih nudi PTT organizacija. Ob tem pa se moramo zavedati, da na nekaterih realizacijah PTT že danes nima na razpolago vodov za najemanje. Pomanjkanje vodov bo še izrazitejše ob sami gradnji javnega omrežja za prenos podatkov X.25.

Ob že navedenih prednostih pri prenosu podatkov s protokolom X.25 moramo pri načrtovanju upoštevati še nekatere:

- zagotovljena je večja kvaliteta prenosa,
- modemi in njihovo vzdrževanje so predmet PTT,
- racionalna uporaba razpoložljivih telefonskih vodov in
- zmanjšanje števila računalniških vhodov.

Ali torej celoten načrt omrežja lahko gradite le na uporabi javnega omrežja X.25?

Ne. Optimalna rešitev je v kombinaciji zasebnega omrežja (najeti vodi, decent) in javnega omrežja X.25.

Jure Božič

IMP, NBS, IJS ter Iskra ZORIN, TOZD CAOP so v obdobju september 1984—januar 1985 instalirale nekaj opreme za navezavo na omrežje na paketni prenos podatkov X.25 ter imajo s tega področja določene izkušnje. Na sestankih (Iskra—20. 12. 1984, IMP—26. 12. 1984 ter PTT—25. 1. 1985) so se skupaj s PTT ter Metalko odločile o izvedbi manjšega zasebnega omrežja za paketni prenos podatkov X.25. Predlagale so tudi testno omrežje.

In čemu bo testno omrežje služilo?

Testno omrežje, ki bo predvidoma realizirano v aprilu 1985, bo služilo za šolanje kadrov strank, demonstracije za bodoče kadre, interno šolanje tehničnega kadra, testiranje in servisiranje naprav, ugotavljanje propustnosti naprav, meritve (PTT) ipd.

-mak-

Računalniški center v TOZD CAOP deluje s polno močjo

- zaščito pred kratkim stikom na sponkah regulatorja
- zaščito pred stikom na ohišje motorja
- I² zaščita motorja
- zaščita pred preletom maksimalne pozicije.

Uporaba:

Kot smo že omenili se ta regulator uporablja v servo sistemih z enosmernimi servo motorji ISKRA MEDX1XX do MEDX3XX. Lahko pa se nanj priključijo tudi drugi motorji z nazivnim tokom do 20 A in nazivno napetostjo do 200 V.

Pri motorjih ponavadi zvezemo v serijo še dušilko, ki preprečuje previsoko trenutno napetost na sponkah motorja in še dodatno boljša faktor bolike toka.

Srečanje mladih Avtomatike

Konferenca osnovnih organizacij ZSMS delovne organizacije Avtomatika je v sodelovanju s kadrovskim področjem iz delovne skupnosti za skupne zadeve pripravila tradicionalno delovno posvetovanje. Od 22. do 24. februarja so se v Selcah zbrali predstavniki osnovnih organizacij ZSMS iz temeljnih organizacij in delovne skupnosti Avtomatika.

V okviru prej pripravljenega programa so obravnavali tekočo problematiko, ki spremlja mladino pri njihovem delu, se seznanili s položajem delovne organizacije v SOZD Iskra in tekočo poslovno problematiko ter z organizirano sodelovanjem osnovnih organizacij, oz. animiranjem mladih za delovanje.

Iz prvega dela razprave so sledile ugotovitve, da je zanimanje za delo v mladinskih organizacijah v večini temeljnih organizacij in delovni skupnosti premajhno. Da se ne zainteresirano mladih pridružuje premajhna aktivnost vodstva osnovnih organizacij, kar se odraža tudi v premajhnem povezovanju navzven. Kot enega izmed objektivnih razlogov za ne preveč vzpodbudne rezultate, kot so bili ugotovljeni na srečanju, lahko navedemo lokacijsko dislociranost mladih po, oz. v sedmih temeljnih organizacijah in delovni skupnosti.

Dokončno bi morali postaviti piko na i tudi pri urejanju odnosov med tistimi delavci, ki so zaradi aktivnosti v mladinskih organizacijah včasih tudi med delovnim časom odsotni z dela in njihovimi nadrejenimi. Verjetno težave, ki jih imajo pri tem mladinci, ne vplivajo vzpodbudno na njihovo pripravljenost za delo v tej družbenopolitični organizaciji. Da ne omenim težav in odvečnih besed, ki se pojavljajo vsako leto, ko se skliče letno srečanje mladih Avtomatike; koliko jih gre lahko iz posameznega subjekta, ali bomo odobrili delavcu — mladincu izredni plačan dopust, ali pa bo za udeležbo na sestanku, enkrat na leto, moral izrabiti svoj dopust? Ali pa morda še najbolje, da se sklicujemo na čas stabilizacije in težkih gospodarskih razmer, ko je potrebna vsaka ura na delovnem mestu in, da se srečanja ne udeležimo.

Tega, da se bomo lahko izvlekli iz težav le z discipliniranjem in doslednim izvajanjem vsakodnevnih nalog, se dobro zavedamo. Kaj pa spoznavanje mladih, njihovega

dela in razmer iz njihovega okolja od Štajerske, Ljubljane, Suhe krajine do Dolenjske? Seznanjanje z gospodarskim položajem in težavami v delovni organizaciji in priložnost, da skupno poiščejo tišča področja, kjer bi tudi mladina lahko prispevala svoj delež? Mar to ne pomeni večjega povezovanja, širšega razumevanja, tako težav, kot naporov, da se stanje izboljša? V reševanje tega, dokaj občutljivega problema, kot so predlagali mladinci, se bo morala v odkritem dialogu vključiti tudi poslovodna struktura delovne in temeljnih organizacij.

Spomnimo se še letnega srečanja mladih, ki je bilo lanskega aprila na Jezerskem. Ugotovitve so bile podobne. Kot eden izmed razlogov za nedejavnost mladine, je bil naveden tudi nedodelan program dela v osnovnih organizacijah in na ravni konference, ki s svojo vsebino ne animira mladih. Zato je bil program dela za leto 1984 še posebno skrbno izdelan. Današnje ugotovitve; delo mladine je potekalo v okviru plana — rezultati pa še vedno niso zadovoljivi. Kje so vzroki?

O pomenu povezovanja vseh družbeno-političnih organizacij v Avtomatiki in o težavah, ki nastopajo pri usklajevanju enotnega delovanja, je spregovoril Franci Černe, predsednik KOOS Avtomatika. Kot opozorilo in ne kot tolažbo moramo sprejeti tudi izvajanje člana konference ZSMS SR Slovenije, Sreča Kapuna, ki je opozoril, da tudi na ravni republike ne gre brez težav.

Da pa mladina le ni tako »ob strani« dogajanj zgovorno pove živahna razprava, ki je sledila izvajanju predsednika poslovodnega odbora delovne organizacije, Marcela Božiča in člana poslovodnega odbora, Hugona Zaplotnika. Re-

Z uporabo tranzistorjskega servo pogona z regulatorjem SR—Tr 20/40 izboljšamo kvaliteto regulacije enosmernih servo motorjev. To se pozna tudi na kvaliteti obdelanih izdelkov na numerično krmiljenem stroju. Poleg tega se zmanjšajo tudi gabaritni potrebne elektro opreme in transformatorja. V celoti gledano se izboljša tudi energetski izkoristek celotnega servo pogona. Prav zato v svetu uporaba tranzistorjskih servo sistemov vedno bolj narašča.

V Avtomatiki sedaj osvajamo eno izvedbo tranzistorjskega servo pogona, ki bo pokrival del potreb. Da pa bomo lahko pokrili širše področje, moramo izdelati predvsem še regulator za večji tok (ca A 40 A) in tako pokriti 90% potreb za obdelovalne stroje.

Za robote so potrebni še manjši pogoni, vendar zdaj v Jugoslaviji ni velikih potreb po manjših servo sistemih in zato se za te še nismo odločili.

Miran Mihevc iz TOZD Orodja

— na ravni delovne organizacije naj bi mladinci izdajali svoje glasilo, ki bi zajemalo mladinsko tematiko iz vseh osnovnih organizacij itd.

— v letošnjem letu bo predvidoma v septembru srečanje mladih v Novem mestu, itd.

zultati gospodarjenja v lanskem letu, načrt za tekoče leto, v okviru tega razgovori o pridobitvi novih prostorov in s tem novo vprašanje zaposlovanja mladih, izplačevanje osebnih dohodkov, vezano na nagrajevanje po delu, vprašanje pokritja izgube v bivši TOZD TELA, vlaganja sredstev v razvoj ITD., so bila le nekatera, ki so jih mladi postavili vodstvu delovne organizacije.

V skupnem delu je bilo podanih še nekaj zanimivih predlogov:

— mladinci iz TOZD Releji so predlagali, da naj se na ravni DO ustanovi delovna brigada

Novo vodstvo:

Ker je v letošnjem letu potekel mandat dosedanjim članom predsedstva konference, so bili soglasno za naslednji dve leti izvoljeni:

- Predsednik:** Miran Mihevc
Sekretar: Sonja Zajc
Člani: Egidij Bučan
 Mojca Lipovšek
 Dušan Štupar
 Sašo Gabrovšek.

S. D.

Spominski posnetek predstavnikov naše mladine

Pred nami so pomembne odločitve

Na šestem zasedanju DS Iskre Kibernetike, 15. marca v Kranju, so delegati potrdili poročilo o poslovanju kolektiva v letu 1984 in poročilo centralne inventurne komisije.

Direktor področja za ekonomiko in finance Gorazd Trček je izčrpno predstavil lansko poslovanje, s katerim so lahko zadovoljni. Dosegli so nekaj dobrih rezultatov: načrtovani obseg skupne proizvodnje so preseгли za 5,1%, fizični obseg je bil lani za 7% večji, kot leta 1983. Povečali so tudi storilnost. Dosegli so 219-odstotno pokritje konvertibilnega uvoza z izvozom, kar je za 10% bolje kot leta 1983. Akumulacijo so povečali za 54%.

Seveda imajo rezultati tudi slabe strani: celotni izvoz je znašal lani 21 milijonov dolarjev, kar je 9% manj kot leta 1983 in le 73,4% letnega načrta. Tudi likvidnost se že nekaj časa ne izboljšuje. Pojavile so se motnje v Tovarni stikal, ki ni v celoti oblikovala vseh skladov. Še vedno niso odpravljene nekatere slabosti, kot so velike zaloge, malomaren odnos do iz-

polnjevanja dokumentacije in nabavljanja materiala, počasno osvajanje novih izdelkov in drugo.

Delegati niso razpravljali, zato je glavni direktor Iskre Kibernetike Peter Kobal predstavil načrte in zahtevne naloge, ki jih imajo delavci v Kibernetiki. »Lansko poslovanje je zadovoljivo, vendar nekateri kazalci niso bili doseženi. Premalo se zavedamo odgovornosti za napredek celotnega gospodarstva in, da smo blizu položajem v sosednjih kolektivih. Drugače se moramo vesti.«

V celotni Iskri nakopičeni problemi slabijo naš sistem. V preteklosti je Iskra akumulacijo usmerjala v odpiranje novih delovnih mest v Sloveniji, zdaj nam to očitajo češ, da bi morali več vlagati v razvoj. Družba od nas zahteva nadaljnje smeri razvoja, ki mora zagotoviti

dolgoročno socialno varnost 33.000 delavcem SOZD Iskra. Odločeni smo, da razrahljani sistem SOZD Iskra obdržimo, kar nujno zahteva podrejanje načelom tega sistema. Tisti, ki tega ne bodo upoštevali, naj odidejo drugam.

Odločiti se moramo, kaj bomo izdelovali: velike serije, ali izdelke z več vloženega znanja, ki ustrezajo za osvajanje razvitih trgov. Potrebujemo tudi ustrežnejše marketinške in komercialne dejavnosti, da bi lahko več izvažali. Omenjene aktivnosti tečejo tudi v Iskri Kibernetiki. Poseben pomen dajejo področju razvoja in programa, kjer se srečujejo tudi ostala delovna področja.

Premalo strokovnjakov in denarja

»Za pogled naprej smo odgovorni poslovodni delavci, da nas ne bo prehitel čas. Naš program je po svoje problematičen, veliko imamo ročnega dela. Brez avtomatizacije proizvodnje, za kar imamo premalo deviz, bo naše delo neekonomično. Zato je nujno povezovanje znanja v naših razvojnih oddelkih za zahtevnejše projektne naloge, ki

bodo zagotovile prodor na konvertibilni trg. Velika ovira je tudi pomanjkanje strokovnjakov, odziv na razpise je zelo skromen.

Ob izvajanju projektnih razvojno-raziskovalnih nalog moramo uveljaviti paralelni tehnološki razvoj že ob rojevanju novih izdelkov. Elektronizacija hitro prodira v vse naše programe.

TOZD poskušamo opozarjati, da ob pomanjkanju kadrov in denarja, predvsem pa deviz, niso mogoče parcialne rešitve. Tega v nekaterih TOZD ne razumejo!«

Za uspešnejše tekoče materialno poslovanje v Kibernetiki pripravljajo sodoben informacijski sistem, ki bo terjal ustrezno usposobljenost delavcev in skrbno izpolnjevanje vseh organizacijskih predpisov v proizvodni verigi.

V nadaljevanju je Peter Kobal delegate seznanil z razvojnimi aktivnostmi in s sklepi za uspešnejše osvajanje novih programov.

Nato so delegati sprejeli pravilnik o honoriranju prispevkov v glasilu »Kibernetika« in sklepe o podrazitvi gradnje šolskega centra Iskre.

Anton Čuda, predsednik sindikalne konference Kibernetike, je delegate seznanil z ocenami poslovodnih delavcev. Doseženi rezultati so dobri, zato so bili tudi direktorji dobro ocenjeni. Tudi predsednik delavskega sveta Božo Lampič se je vodstvu zahvalil za uspešno vodenje kolektiva.

Alojz Boc

Sklepi o prihodnjih razvojnih aktivnostih

Predlog razvojne politike Iskre Kibernetike so obravnavali v vseh TOZD. Kolegij direktorjev je po njih 4. marca sprejel sklepe o razvojnih aktivnostih:

- Koordinacija razvojnega dela je bila lani uspešna, izboljšati je treba še delo projektnih skupin,
- Večkrat bo treba izločiti nerentabilne izdelke,
- Kolegij se zaveda odgovornosti, ki jo ima za poslovne odločitve,
- Več bo treba vlagati v razvoj, da bi se približali povprečju SOZD Iskra,
- Povečati je treba aktivnosti za pridobitev novih kadrov,
- Povečati je treba hitrost osvajanja izdelkov in prenašanja v proizvodnjo. Prednost bodo imeli projekti, ki jih bo ugodno ocenil Iskrin marketing,
- Odločiti se je treba za zahtevne projekte, za perspektiven razvoj Iskre, ob tem pa je treba računati tudi rizik,
- Razvijati je treba sodelovanje, zagotavljati medsebojno pomoč in racionalno uporabo opreme,
- Vzporedno je treba skrbeti za razvoj tehnologije in marketinga,
- Pripraviti je treba informacijo o načrtovani proizvodnji diskovnih enot.

Predlog za osvajanje enot bodo samoupravni organi obravnavali po razgovorih z licenčnim partnerjem.

Obvestilo

Čimprej izpolnite vloge za uveljavljanje socialno-varstvenih pravic

Strokovna služba Skupnosti otroškega varstva Kranj je obvestila delovne organizacije, naj do konca marca zberejo vloge delavcev, ki uveljavljajo socialno-varstvene pravice za leto 1985.

Obrazec SPN-1, oz. vlogo za uveljavljanje socialno-varstvenih pravic naj izpolnijo tisti delavci, ki bodo v tekočem letu uveljavljali pravico do:

- denarne pomoči za otroke (bivši otroški dodatek)
- regresiranje oskrbnih stroškov v vrtcih
- za doplačilo prehrane v celodnevni šoli, ali v podaljšanem bivanju.

Socialno-varstvene pravice bodo zagotovljene po republiškem samoupravnem sporazumu. Edina usmeritev, ki naj bi služila pri presojanju upravičenosti, je približna zgornja meja dohodka na družinskega člana v preteklem letu, ki je:

- za denarno pomoč otrokom do 15.000 din dohodka na družinskega člana;
- za regresiranje oskrbnih stroškov v vrtcih do 19.500 din
- za doplačilo prehrane v celodnevni šoli, ali v podaljšanem bivanju 14.000 din.

Višina pomoči bo odvisna od razlike med dejanskim mesečnim dohodkom na družinskega člana in dogovorjeno ravnijo socialne varnosti. Kdor je upravičen do pomoči in vloge še ni oddal, naj jo do konca marca prinese obračunovalki, ali v socialno službo delovne organizacije.

J. Z.

Izvoz bo tudi letos naša prva skrb

V vseh temeljnih organizacijah DO IEZE so že razpravljali o rezultatih gospodarjenja v preteklem letu. Celostna podoba bilance delovne organizacije kaže, da so dokaj uspešno izpolnili zastavljene naloge, predvsem kar se tiče proizvodnih zadolžitvev in pridobivanja dohodka. Manj ugodne rezultate pa so beležili pri realizaciji izvoza, kar je v marsičem odraz tudi sedanjih zapletenih gospodarskih razmer. Za podrobnejše pojasnilo v zvezi z nekaterimi vsebinskimi dejavniki smo se obrnili na Jožeta Šurca, člana KPO DO. O učinkovitosti poslovanja, kot se kaže skozi temeljne kazalce, nam je povedal sledeče:

»Kot vsako leto, je tudi leto 1984 prineslo kup pozitivnih in negativnih okoliščin, ki so vsaka po svoje, vplivale na uspešnost poslovanja. Kazalci, ki jih prebiramo iz bilance, niso slabi in smo v IEZE z njimi zadovoljni. Ker sami po sebi ne povejo dovolj, pogledimo bolj podrobno njihovo vsebinsko plat:

Leto smo uspeli zaključiti brez temeljne organizacije, ki bi poslovala z izgubo, kar je bistveno za nadaljnjo reprodukcijo. Dosegli smo za 12% večjo proizvodnjo od planirane in za 34% večjo kot v preteklem letu in to predvsem zaradi večjih proizvodnih kapacitet, ki so plod novih vlaganj in seveda boljše organizacije dela. Če bi imeli stalno na razpolago dovolj reprodukcijskega materiala iz uvoza in če bi bila odpravljena vsa ozka grla, bi bil uspeh nedvomno še večji.

Celotni prihodek je narasel za 81%. Struktura CP je naslednja: 61% izvira iz prodaje na domačem

trgu, 28% iz prodaje na tujem trgu in 11% iz ostalih prihodkov. Indeksi so zelo visoki predvsem zaradi večje proizvodnje, pa tudi zaradi višjih domačih cen in dražjega dolarja.

Dohodek se je v primerjavi z letom 1983 povečal za 80%, kar je vseeno manj, kot smo pričakovali, presenetili so nas predvsem izredno visoki materialni stroški. Rast ČD je še nižja in sicer znaša 50%. Ugotavljamo, da so se vsi stroški poslovanja hitreje zviševali kot prihodki. Nove kategorije, ki so se pojavile, so predvsem visoke obresti, povečana amortizacija, negativne uvozne stimulacije in seveda veliko dražji materiali, tako uvoženi kot domači. Ekonomičnost je torej slabša kot lani, nekaj iz že omenjenih objektivnih razlogov, še bolj pa iz subjektivnih. Zato bi bila potrebna popolna vrednostna analiza vseh izdelkov, oz. njihova selekcija, kar pomeni opustitev pr-

oizvodnje neakumulativnih izdelkov.

Akumulacija je zadovoljiva in bo pokrila naše obveznosti iz preteklih let, skupaj z novo amortizacijo pa bo zadostovala le za vlaganja v proizvodnjo, namenjeno izvozu.

Kot že v prejšnjih letih, nam tudi v letu 1984 ni uspelo v celoti realizirati izvoza. Največji del celotnega izvoza predstavlja konvertibilni izvoz, kar je sicer pozitivno, vendar je to premalo za izravnavo devizne bilance. Še vedno se ne zavedamo dovolj pomembnosti izvoza, saj za DO ne pomeni modne muhe, temveč nujo, ker je domači trg omejen. Ekonomsko upravičenost proizvodnje lahko dosežemo le z več kot 50% izvoženim deležem.

Izvozna naravnost nam zagotavlja številne prednosti. Pri izvozu se soočamo s svetovno kvaliteto, pridobivamo devize za nakup surovin in tako zelo željene moderne opreme. Zato ni nobenega dvoma, da bo izvoz tudi v tem letu naša prva in stalna skrb.

Uvoz sicer zaostaja, a ga lahko še zmanjšamo, predvsem z domačo nabavo ali substitucijo. Tako bi lahko več deviznih sredstev uporabili za investicijsko opremo.

Naša šibka točka so še vedno vezana sredstva v zalogah surovin in končnih izdelkov. Ker jih nismo uspeli pokriti z lastnimi viri, v ta namen uporabljamo najete kredite, za katere plačujemo visoke obresti.

Slabosti si prizadevamo odpraviti, zato izdelujemo razne analize, vendar še dokaj neuspešno. Krivda ni samo na naši strani. V težavah smo tudi zaradi neurejenih razmer na trgu. Tudi sami večkrat nabavljamo, ne da bi skrbeli za optimalne količine in cene. Če pomislimo, da polovico akumulacije zapravimo za vzdrževanje zalog, ugotovimo, da bi morali bolj gospodarno ravnati z njimi. Tudi tu je potrebna stalna analiza in ustrezni ukrepi.

Osebnih dohodkov so narasli v letu 1984 za 54%. Tako se v celoti ujemajo s stopnjo inflacije, ne pa tudi z rastjo produktivnosti. OD bi se morali zviševati izključno v skladu s povečano produktivnostjo in seveda bi se morali v vseh panogah tega držati.

Omenil bi še investicijsko politiko v DO, ki je naša stalna skrb, saj brez modernizacije proizvodnje ne bi mogli dosežati navedenih rezultatov. Vlaganja v tem letu so bila vrednostno izredno visoka. Kot smo zapisali v elaboratih, bodo že v naslednjih letih dala predvidene rezultate.

Omejil sem se le na bistvene kazalce, ki so vplivali na poslovanje, potreben pa bi bil natančnejši vpogled v posamezne kategorije, oziroma analiza poslovanja posameznih temeljnih organizacij. Naj zaključim z ugotovitvijo, da je vseh 11 naših TOZD pozitivno poslovalo, zato je tudi logična uspešnost DO kot celote. J Š

Nekateri najpomembnejši kazalci poslovanja DO IEZE

v 000 din

	Realizacija I—XII 1984	Indeks R—84 R—83	Indeks R—84 P—84
Proizvodnja po SPC 1980	3.555.786	134	112
Celotni prihodek	9.769.903	181	131
Dohodek	4.184.054	180	132
Akumulacija	964.940	191	129
Izvoz/v 000/	15.934	120	87
Uvoz/v 000/	12.051	115	93
Produktivnost	958	126	115
Čisti doh. na delavca	755	158	130
Čisti OD na delavca	26.030	154	127

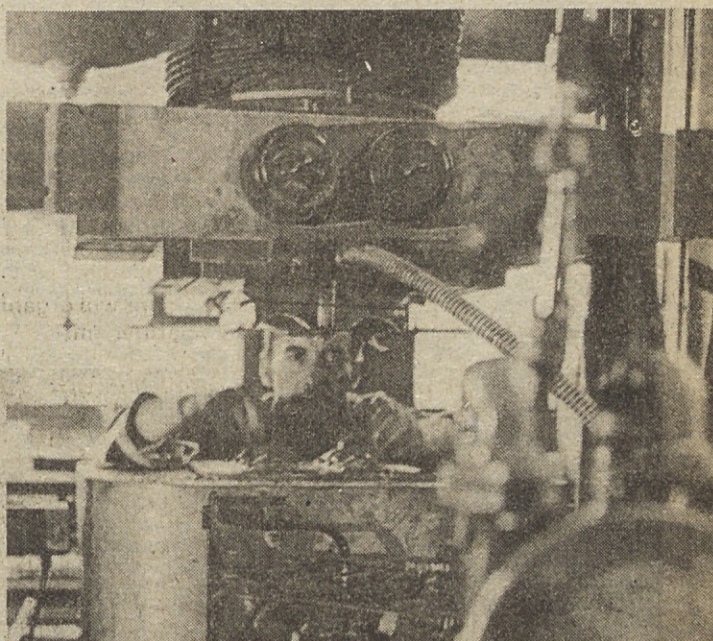
I. S.

Iščemo sodelavce

Iskra Kibernetika, TOZD Delavska restavracija, Savska loka 1, Kranj obvešča interese, da bo v letni sezoni 1985 (predvidoma od 15. junija do 15. septembra) za obratovanje kampa »Mir« na Dugem otoku potrebovala za opravilo del in nalog naslednje sodelavce:

Vodja kuhinje	1
kuhar	1
delavka v kuhinji	3—5
hišnik	1
perica — čistilka	1

Najkrajši čas dela je en mesec. Prijave pošljite na gornji naslov do 20. aprila 1985, kjer lahko dobite tudi ostale informacije.

Proizvodnja feritnih segmentov

DO Široka potrošnja v letu 1984:

Prvič poslovali z izgubo

Lansko poslovanje je Široka potrošnja prvič v desetih letih obstoja (kot celota) zaključila z izgubo. Rezultat Tovarne gospodinjiskih aparatov iz Reteč, kjer so lani »pridelali« za 367 milijonov dinarjev izgube, je bil namreč pretežno breme za delovno organizacijo: namesto planiranih 492 milijonov dinarjev akumulacije je bilo izgube za 133 milijonov dinarjev.

Doseganje z gospodarskim načrtom začrtanih ciljev ne vzbuja zadovoljstva. Načrt proizvodnje je bil dosežen 89%, izvozni z 80%, dohodek 98%, načrt prodaje na domačem trgu pa je bil za 8% presežen. Vzrokov za take rezultate je veliko, za vse pa je skupno stalno pomanjkanje reprodukcijskih materialov, visoke cene dobavljenih materialov in uslug, nizke prodajne cene izdelkov na domačem trgu in pomanjkanje izvoznih naročil, ali previsoki načrti.

Tovarni gospodinjiskih aparatov pa gre za težave pripisati predvsem napačnim poslovnim odločitvam v preteklosti in seveda vzrokom, ki veljajo tudi za ostale.

Posebno poglavje med težavami zavzema vprašanje poslovanja s sredstvi. Težave so bile, tako na dinarskem, kot na deviznem področju; skromen delež lastnih sredstev na eni in prevelike devizne terjatve na drugi strani so poglavitna značilnost likvidnostne slike Široke potrošnje. Zlasti devizne ter-

jatve so postale problem tako velikih razsežnosti, da bi morali v Iskri Commerce resno oceniti svoje delo. Čezmerno zadolževanje, brez katerega v takih razmerah ne gre več pa je lani prvič »prineslo« neslaven rekord — za obresti je bilo treba izplačati več denarja kot za osebne dohodke vseh zaposlenih!

Slabim poslovnim rezultatom v precejšnji meri botruje tudi neustrezna organiziranost delovne pa tudi posameznih temeljnih organizacij. Za vse je značilna čezmer-

na režija, ki pa ne prispeva sorazmernega deleža k ustvarjenim rezultatom, celo nasprotno. V temeljni organizaciji, kjer je delež režijskih delavcev v primerjavi s produktivnimi najmanjši (Montaža Spodnja Idrija) je doseženi rezultat najboljši.

Med zaskrbljujoče dosežke lanskega leta pa je treba uvrstiti tudi padanje produktivnosti in donosnosti. To gibanje je sicer v pretežni meri posledica slabega poslovanja Tovarne gospodinjiskih aparatov iz Reteč, vendar se je nad nekaterimi programi vendarle treba zamisliti (antene).

SF

Sindikat Široke potrošnje

V Iskri mora zaživeti svobodna menjava dela

Ob obravnavanju poročila o poslovanju Široke potrošnje v letu 1984 in ob bistvenih določilih predloga gospodarskega plana te delovne organizacije za letošnje leto, so delegati koordinacijskega odbora sindikata v Škofji Loki 18. marca podčrtali zahtevo, da je treba financiranje vseh dejavnosti skupnega prometa v Iskri opredeliti v okviru svobodne menjave dela. Izdatki temeljnih organizacij so glede na izredno zaostrene gospodarske razmere pač pod drobnogledom, vsak prihranek pa je še kako dobrodošel.

Lanski poslovni rezultati Široke potrošnje (ki so bili točka dnevnege reda sestanka poleg obravnavanja predloga gospodarskega načrta delovne organizacije, položaja v TOZD TGA, letošnjih regresov za letne dopuste itd.) niso zadovoljivi. Ni bil dosežen proizvodni načrt, izvoz je bil manjši od načrtovanega, zaostajal je dohodek, DO kot celota pa je namesto načrtovane akumulacije zabeležila izgubo. Sindikat je ob takih rezultatih sicer sklenil, poročilo predlagati delavskemu svetu v potrditev, da je treba iz lanskih dosežkov potegniti nekaj izkušenj. To velja predvsem za že domala prislovično (ne)izpolnjevanje dogovorjenih sklepov v Široki potrošnji, za kar bo treba postaviti tudi vprašanja o odgovornosti; sindikat bo moral o lanskih rezultatih še spregovoriti na bližnji letni sindikalni konferenci DO, ko bo treba tudi pripraviti odgovore na vprašanja v zvezi s pred letom postavljeno zahtevo za sanacijo delovne organizacije. Na sploh je prevladalo mnenje, da bo moral sindikat v bodoče odločneje posegati v dogajanja.

Letošnji gospodarski načrt delovne organizacije, o katerem bo še tekla beseda na samoupravnih organih DO, ni tak, da bi vanj lahko verjeli v celoti, je pa v tem trenutku in v teh razmerah vendarle edini možen. Kljub temu pa sindikat mnenja ni oblikoval v celoti, ker še niso bile znane pripombe spodnjedržijske Montaže. Nekaj skupnih ugotovitev pa vendarle lahko zapišemo: financiranje skupnih dejavnosti v Iskri je postalo predmet debate in vseh temeljnih organiza-

cijah. Povsod ugotavljajo, da se kljub vsakoletnim zahtevam po doslednejšem uveljavljanju načel svobodne menjave dela ne spreminjajo ničesar, da vseskozi ostaja v veljavi proračunsko načelo. Te prakse zaradi že previsokih izdatkov v letu 1985, kot kaže, ne bo več možno nadaljevati.

Na sestanku KOS je stekla beseda tudi o reorganizaciji Široke potrošnje in o elaboratu o družbe-

noekonomski upravičenosti priključitve TOZD TGA k TOZD Elektromotorji, Železniki; KOS s tem v zvezi stališč ni oblikoval. Regrese za letne dopuste bo letos v nekaj temeljnih organizacijah zelo težko zagotoviti, saj skladi skupne porabe tega ne bodo omogočali. Vendarle pa je KOS enako kot v prejšnjih letih sklenil, da morajo ta sredstva prejeti prav vsi člani kolektiva Široke potrošnje. O akciji s tem v zvezi bomo še poročali.

Pred zaključkom pa je bil na KOS sprejet tudi sklep o ustanovitvi dveh razpisnih komisij; ene za imenovanje glavnega direktorja delovne organizacije; druge pa za imenovanje delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi v okviru delovne organizacije, z izjemo direktorja področja za program potečejo letos mandati vsem delavcem s posebnimi pooblastili na ravni široke potrošnje.

Stane Fleischman

Sanacija TOZD TGA, Reteče:

Dokončna odločitev sredi aprila

Odlašanja pri reševanju izredno zapletenega položaja Tovarne gospodinjiskih aparatov iz Reteč, ki je lani zaključila poslovanje s 367 milijoni dinarjev izgube (z izgubo je TOZD poslovala že drugo leto zapored) si tako reteški, kot kolektiv celotne Iskre ne more privoščiti. Ne glede na vrsto objektivnih in težko razrešljivih problemov, je treba z vsemi prizadevanji nadaljevati po rokovniku, ki ga vsebuje elaborat o družbenoekonomski upravičenosti priključitve TOZD TGA k TOZD Elektromotorji Železniki.

Tak je bil osnovni zaključek zasedanja, ki so se ga udeležili predstavniki vseh organizacij, ki sodelujejo pri reševanju Tovarne gospodinjiskih aparatov. Sestanek je bil v Železnikih 12. marca, prisostvovali pa so poleg članov KPO SOZD Iskra s predsednikom na čelu, vodstva DO Iskra Široka potrošnja in obeh prizadetih TOZD — Tovarne gospodinjiskih aparatov iz Reteč in Tovarne elektromotorjev iz Železnikov, še najvišji predstavniki Ljubljanske banke — Temeljne banke Gorenjske, Iskrine Interne banke, Iskre Commerce ter DPO in skupščine občine Škofja Loka.

Po podrobni obravnavi elaborata o utemeljenosti priključitve reteške tovarne k Iskri v Železnikih, ta je že zaključena v obeh kolektivih, ki naj bi po referendumskem odločanju na obeh straneh v bodoče delila enako usodo, je na obeh straneh vendarle ostalo še nekaj odprtih vprašanj. Na prvem mestu je vsekakor vprašanje finančne konstrukcije začetka delovanja kolektiva po novem. Obe temeljni organizaciji, čeprav je lani le ena poslovala z izgubo, sta namreč v izredno težkem finančnem položaju. Tudi Tovarna elektromotorjev, ki sicer premore vrsto dobrih, tržno in tehnološko dobro pripravljanih programov, se otepa s hudimi likvidnostnimi težavami. Te izvirajo iz premajhnega deleža lastnih sredstev, potrebnih za poslovanje. To sicer v Iskri še malo ni nepoznan pojav, vendar v tem primeru predstavlja bistveno oviro za uspešnost dela novo oblikovanega kolektiva. To vprašanje, ki zaradi relativno velikih potreb (ki pa so, kot trdijo v Železnikih, vendarle določene skrajno racionalno) ni rešljivo povsem enostavno, bo treba do izvedbe referendumov v obeh kolektivih jasno in nedvoumno razrešiti. Kako nepogojno je ta problem postavljen, najlepše ilustrira sklep, da je prav zaradi opredelitve financiranja nove organizacije treba prel-

ožiti referendum za pol meseca. Plebiscitarnega izrekanja delavcev v Retečah in Železnikih torej ne bo konec marca, kot je bilo predvideno v elaboratu o pripojitvi, temveč med 10. in 15. aprilom. V obeh temeljnih organizacijah bodo referendumu razpisali konec marca — pod pogojem, da se do takrat finančna slika docela zboljša.

Ne glede na odločitev dokončnega odločanja pa je bil na tem sestanku sprejet obvezujoč sklep, da je treba s pripravami — tako strokovnimi, kot samoupravnimi in družbenopolitičnimi — nadaljevati v okviru zadolžitve in rokovnika iz elaborata. Pomembno je dodati še nekaj — na obeh straneh, v Retečah in v Železnikih, so dodobra spoznali prednosti, ki jih lahko prinese združitve obeh kolektivov; višek programov, pomanjkanje proizvodnih prostorov in kadrovskih zmogljivosti na eni strani in solidni proizvodni prostori ter ustrezni ljudje na drugi — ob dobro pretehtani delitvi dela je taka združitve lahko za obe strani kakovosten premik naprej. Pod pogojem, naj zapišemo še enkrat, da bo delo po novem steklo na osnovi kvalitetnega finančnega pokritja zagona, ki ne bo — zaradi izredno visokih obresti, ki bi jih bilo treba plačevati za drage kratkoročne finančne aranžmaje — že v začetku izničil prizadevanj. S soglasjem vseh prisotnih na sestanku je bila zato določena delovna skupina, ki je sestavljajo predstavniki Iskre in Ljubljanske banke; ta team bo izdelal dokument, ki bo podrobno očrtal usmeritev novega kolektiva, s poudarkom na finančnem delu — stališče banke je, da je treba s pripojitvijo doseči novo poslovno, gospodarsko kvaliteto — to pa je seveda tudi Iskrina želja. V tem primeru ovir za zagotovitev potrebnih sredstev ne bo pa tudi ovir za uspešen izid glasovanja ne.

Stane Fleischman

Postopno posodabljanje proizvodnih zmogljivosti

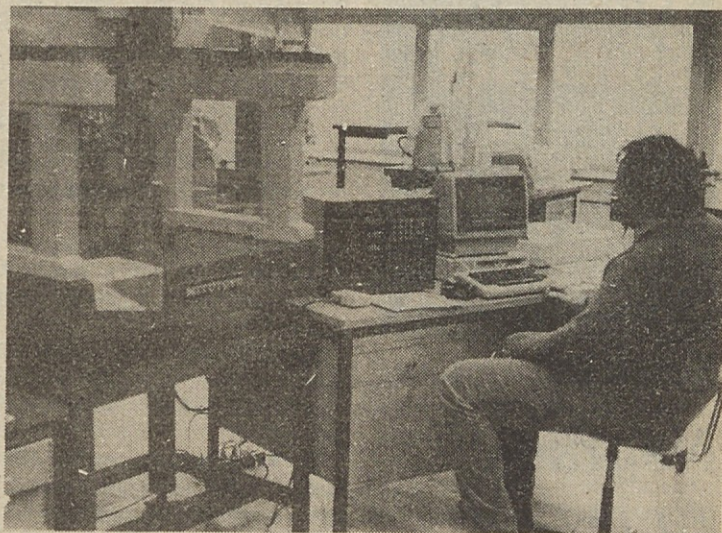
V zadnjih 2 letih so v TOZD PMD iz DO Elektrozeve uspeli pridobiti ustrezne delovne prostore in z nabavo nekaj sodobnih strojev delno posodobiti svoje proizvodne zmogljivosti. Zdaj jim ostaja, da čim prej uresničijo investicijski načrt, po katerem naj bi nadomestili preostalo dotrajano opremo, ki jim ne omogoča tako kakovostnega izpolnjevanja nalog, kot od njih zahtevajo finalisti ter z boljšim poslovanjem in temu ustreznim nagrajevanjem po delu pridobijo dovolj sposobnih sodelavcev, da bodo kos vse zahtevnejšim nalogam, ki jih čakajo ob predvideni porasti proizvodnje v DO Elektrozeve.

O poslovanju v lanskem letu in najvažnejših nalogah pa sta nam direktor TOZD PMD Milan Gamberger in vodja proizvodnje Marjan Lotrič povedala naslednje:

Milan Gamberger: »Preteklo leto je bilo za TOZD PMD precej naporno in raz-

bilo še uspešnejše, če bi imeli več lastnih obratnih sredstev, tako pa so nam obresti pobrale več kot 17 mio. din.

Najbolj smo napredovali pri osredotočanju delavnice na eno lokacijo in pri investiranju v stroje, prostore in

Meritve na trikoordinatnem merilniku

možno le, če bo celotna DO toliko proizvedla in prodala, da bomo lahko imeli ustrezne, dovolj zadovoljive osebne dohodke za uspešno kadrovanje.

Drugi okvir pomembnih nalog je usmerjen v poslovanje s čim manjšimi stroški, kar pomeni čim bolj varčno izrabo materialov, čim bolj kakovostno izdelavo, da ne bo izmeta, naročanje le najnujnejših količin materiala in ne nazadnje čim hitreje uresničevanje finalizacije.

Naloge so zahtevne, vendar ostajamo optimisti in resno računamo na uspešno poslovanje in postopno izboljševanje stabilizacijskih razmer.

Marjan Lotrič: »Pogoji za

delo so se nam s preselitvijo v nove prostore in z nabavo novih programsko vodenih strojev bistveno izboljšali. Imamo pa še precej starih, dotrajanih strojev, ki naj bi jih po naših investicijskih načrtih postopno nadomestili z novimi. Za nas so posodobljene proizvodne zmogljivosti še toliko pomembnejše ker nam ob hitrejši obdelavi omogočajo še doseganje izjemno zahtevne kakovosti, kakršno od nas terjajo naše temeljne organizacije — finalistke.

Glede naših obveznosti do TOZD — finalistik še lahko rečem, da smo jih povprečno dokaj redno izpolnjevali, prav tako pa smo uresničili večino obveznosti do naših zunanjih naročnikov.

Boris Čerin

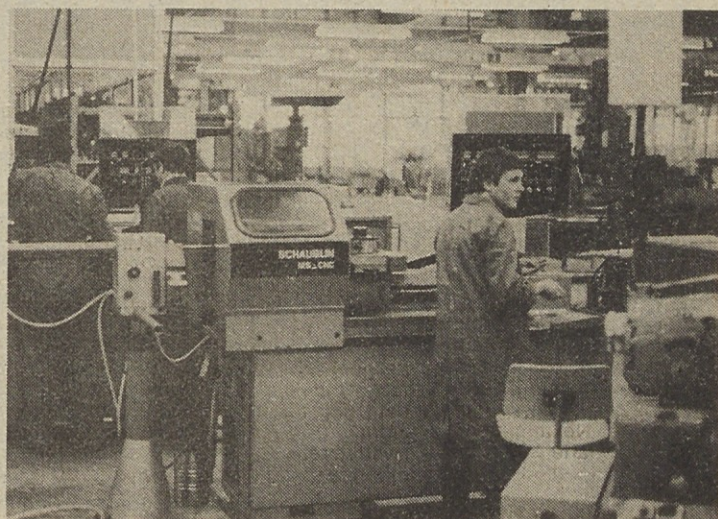

Ob numerično krmiljenem krivlitem stroju

gibano. Kljub preselitvi v nove proizvodne prostore in selitvi delavnic s Tržaške ceste v Stegne ter kljub vsem težavam ob pomanjkanju delavcev v proizvodnji, smo uspeli pokriti najvažnejše potrebe po mehanskih delih v naši delovni organizaciji. Poslovali smo uspešno, sicer ne tako, kot smo želeli, vendar dovolj, da smo oblikovali poslovni sklad. Poslovanje bi lahko

kontrolno opremo. Naloge za naslednja obdobja so jasne in zadosti težke, da bodo vzpodbudile našo ustvarjalnost.

Sprejeta naročila presejajo naše kadrovske možnosti, zato bo ena izmed prvih nalog, da se z novimi delavci, zlasti v proizvodnji, tako okrepimo, da bomo obveznosti izvedli le z manjšimi zamudami. Seveda pa se zavedamo, da bo to

Delo na numerično krmiljeni stružnici

**Naših
štirideset
let**

**Piše:
Dušan Željeznov**

Ing. Lucijan Šinkovec

Nagrada za razvoj telefonije

Med drugim delovnim obdobjem ing. Lucijana Šinkovca v Iskri, to je v letih 1951-1956, se je Iskrin proizvodni program že tolikanj izčistil, da se je asortiment njenih izdelkov širil samo v okviru obstoječih panog. Tako se je leta 1954 rodila ideja, da bi za posamezne panoge skrbeli predstavniki panog, imenovani vodje panog, ki naj bi imeli nalogo koordinacije med oddelki in sektorji v tovarni, katera je bila že od vsega začetka enotno proizvodno usmerjena. S koordinacijo med oddelki, vodenimi z enega mesta, bi se tako izognili občasnim nepotrebnim zastojem pri prehodu izdelka od ene faze k drugi fazi in pred morebitnimi samovoljnimi odločitvami posameznih izvajalcev del. S to organizacijsko potezo naj bi pospešili ves proces, ki ga mora preiti izdelek od razvoja, konstrukcije, prek tehnologije, orodjarne, poskusne do redne proizvodnje. Pri tem je bilo potrebno tudi zvesto spremljati in preverjati rezultate dela vseh udeležencev v procesu in ugotavljati, če na koncu izdelek res ustreza vsem zahtevam.

Enotno organizirana tovarna, kot je bila tedaj Iskrina, kaj lahko izgubi pregled nad stanjem določenega izdelka. Pri taki množici izdelkov se poti posameznih izdelkov med seboj prepletajo in vsak oddelek predvsem skrbi za svoje delo in nima časa, niti vpogleda, da bi lahko določen izdelek »potiskal« prek morebitnih tehnoloških in materialnih težav.

Jasno je bilo, da je Iskri manjkala ustrezna koordinacijska povezava. Če predstavlja oddelek in njegov proces vodoravno linijo, naj predstavlja potem vsak izdelek navpično. S postavitvijo vodij panog je bila ta koordinacijska povezava uresničena. V letu 1955 je ta organizacijska novost, temelječa na načelu matrične organizacije zaživela.

Za prve vodje panog so bili postavljeni:

za telefonijo — Lucijan Šinkovec,

za instrumente in števce — Viktor Kosec,

za kinoakustiko — Maks Verčačnik in

za rotacijske stroje (avtoelektrika, ročno orodje) in stikala — Pavel Kryštufek.

Komaj so ti vodje panog zastavili svoje delo, so se že pojavila vprašanja prednosti posameznih panog, oz. izdelkov. Vsak izmed njih je hotel »svoj« izdelek spraviti čimprej prek pragov posameznih oddelkov. Ta sicer zelo pozitiven rezultat

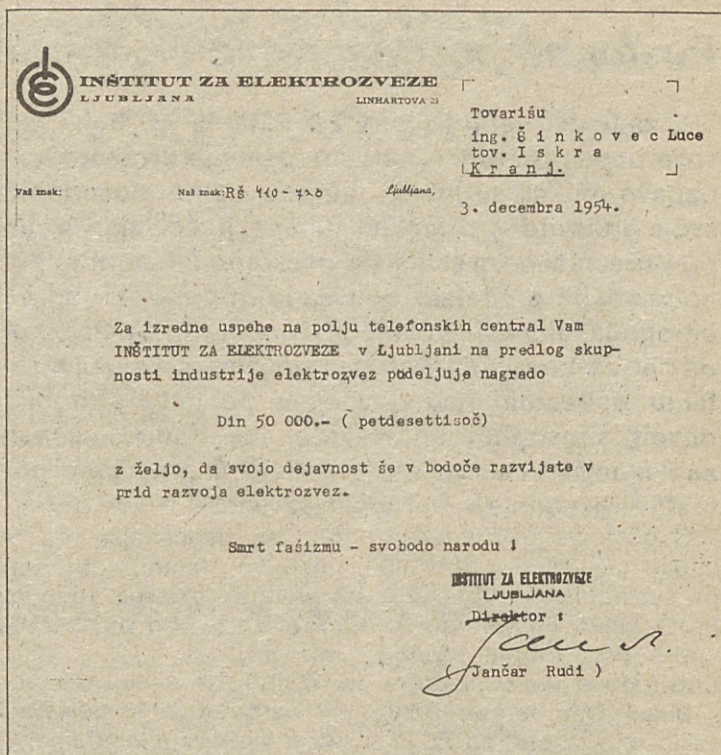

Ing. Lucijan Šinkovec

nove organizacije je bilo treba sistemsko usmerjati. To so uredili z mesečnimi dogovori v okviru tehničnega sektorja med vodji panog in vodji oddelkov. In rezultati niso izostali.

Seveda so bili očitni uspehi tudi na področju telefonije, kjer je imel ing. Lucijan Šinkovec nemalo zaslug. Vse to že takrat ni ostalo nezapaženo in zato ni nič čudnega, če je 3. decembra 1954. takratni Inštitut za elektrovezje (ki je pozneje postal pomemben del Iskre) podelil ing. Šinkovcu za izredne uspehe na polju telefonskih central nagrado v višini petdeset tisoč dinarjev z željo, da bi svojo dejavnost še v bodoče razvijal v prid elektrovezje.

In ker nam ing. Šinkovec žal sam ne more več ničesar povedati, tako ne o sebi, kot ne o svojem delu,

smo naprosili nekatere njegove takratne sodelavce, prijatelje in znance, da bi obudili spomine nanj, kot na človeka, nekdanjega Iskraša in strokovnjaka.

»Vsekakor smo takrat v Iskri potrebovali novega direktorja«, se ga danes spominja ing. Milan Željeznik »in namesto ing. Černigoja je prišel k nam maja 1947 ing. Šinkovec. Mislim, da je takrat delal pri Rade Končarju v Zagrebu, prej pa je delal, kot je znano, pri zagrebškem Siemensu in to prav na področju telefonije, kjer je bil izreden strokovnjak.

Kot človek je bil izredno živ, naglih odločitev, čeprav je bil pri vsem tem tudi hkrati zelo previden. Ko je prišel med nas, se nam je zdel starejši, kajti vsi smo bili takrat sorazmerno mladi pa je dal mladim izreden poudarek ter je zato znal prislunhiti našim idejam, težnjam in hotenjem. Zavestno je gradil razvoj tovarne na mladih kadrih, saj je bil v nekem smislu takrat precej starejši in izkušnejši od nas. Deset let je bil starejši od ing. Sile, Tavzesa in mene, vendar nam je zaupal in bil v tem smislu za tiste čase izredno napreden.

Po svoji drugi vrnitvi v Iskro je postal vodja telefonijske panoge. In pod njegovim vodstvom je takrat telefonija v Iskri dosegla zavidljivo stopnjo in napredek. Njegovo delovanje na področju telefonije v Iskri je bilo zelo intenzivno ter je spravil telefonijo v Kranju do te stopnje, da je imela takrat Iskra že v proizvodnem programu prvo crossbar telefonsko centralo v Jugoslaviji. Do tega je seveda prišlo tudi zaradi zahtev jugoslovanske pošte, da bi uvedli pri nas takrat najmodernejši telefonski sistem v svetu, to pa je bil sistem crossbar. Ta-

ko je torej Iskra pod njegovim vodstvom ta sistem uvedla in ga začela proizvajati, vendar pa je po teh uspehih žal ing. Šinkovec Iskro zapustil.

Kot sem že dejal, bil je živ človek, človek, ki ni mogel dolgo zdržati na enem samem mestu in tako mu je bilo nekaj let dela v Iskri dovolj, da je lahko odšel drugam iz Iskre, konkretno na Inštitut Jožef Stefan, za direktorja.

Dr. Milan Čopič, naš znani atomski strokovnjak in dolgoletni sodelavec inštituta Jožef Stefan pa se spominja svojega nekdanjega direktorja, ing. Šinkovca tako-le:

»Predvsem naj najprej povem, da je bil ing. Šinkovec, naš nekdanji direktor, izredno strasten sofer. Ničkolikokrat sem se z njim peljal v Beograd, na seje zvezne nuklearne komisije. In vedno je takrat sedel za volanom. Ko je prišel k nam za direktorja, je bilo takoj videti, da je prišel mož iz industrije. Do takrat smo bili na inštitutu vajeni malce znanstveno-univerzitetnega načina dela, ing. Šinkovec pa je skušal uvajati malce strožji delovni red. Sicer pa je bil izreden strokovnjak in odkrit človek, zato sem se osebnostno z njim zelo dobro razumel. Presenetilo pa me je tudi, kako se je kot človek iz industrije izredno hitro in učinkovito vključil v novo okolje, znanstveno raziskovalno in univerzitetno okolje, kakršen je takrat naš inštitut tudi bil. Sicer je imel nekaj sporov in nesporazumov s tako imenovanimi »čistimi znanstveniki«, vendar je položaj tudi v tem smislu znal obvladovati tako z znanjem, kot avtoritetno in čisto človeškim, poštenim ravnanjem. Skratka, tistih nekaj let, ko je bil pri nas na inštitutu, je inštitut zelo dobro in uspešno vodil.«

Tudi normalni pristop na 6.958 metrski najvišji vrh južne poloble je povezan s silnimi napori

Odprava na Aconcaguo

Ni lepših doživetij, kot je hoja po hribih, posebno, če je povezana z vzponom na kak pomemben in visok vrh ob lepem vremenu. Nasploh se doživetja v takšni nepokvarjeni naravi mnogo bolj vtisnejo v možgane, kot nižinski razburljivi dogodki tako, da jih mnogi podoživljajo še v visoki starosti, tja do smrti. In tako bo nemara tudi pri zadnji jugoslovanski odpravi na najvišjo ameriško goro Aconcaguo v Andih, ki sta se je udeležila tudi naša sodelavca Mitja Jesenovec, 41, ofset tiskar in Tomaž Šturm, 31, grafični tehnolog, oba iz tiskarne Invest servisa.

»Zbralo se nas je 12 iz vse države. Dva iz Sombora, Rado Riedel iz ljubljanske RTV, znameniti alpinist Stane Belak — Šrauf, ki pa je imel to smolo, da je med vožnjo zbolel za pljučnico, midva iz Iskre, in drugi. Nekateri udeleženci so imeli za seboj že pomembne visokogorske vzpone, npr. na Everest, Kilimandžaro« — je pričel pripoved o odpravi Mitja Jesenovec, velik ljubitelj planin in narave, doma iz Kamnika.

»Dobila sva 7 dni izrednega plačanega dopusta, izkoristila sva svoj dopust, pomagal pa nama je tudi sindikat Invest servisa, vsakemu z dvema stariima milijonoma, po 500 tisoč starih dinarjev pa je pridalo še planinsko društvo Iskra. Prevoz je organiziral Kómpas, leteli pa smo postopno, 30 ur, samo vožnja je veljala 21 milijonov starih dinarjev za vsakega.

Najprej smo bili prijetno presenečeni v Buenos Airesu, kjer so nas lepo sprejeli Slovenci v tamkajšnjem domu Triglav. V bazenu pred domom smo se tudi kopali, saj je ta čas v Argentini poletje. S svojimi avtomobili so nas peljali po mestu in nam ga razkazali. Po tem odmoru smo ponovno leteli, to pot v znamenito argentinsko letovišče ob vznožju Andov Mendoza. Tudi tod so nas sprejeli Slovenci in nas seznanili z Luisom Parom, informatorjem, organizatorjem in oskrbovalcem vseh planinskih odprav, ki tudi posoja vso potrebno opremo. Najeli smo avtomobile za prevoz do vznožja Aconcaguo, to je Puente del Incas, kraja, ki je že na 2.700 metrski nadmorski višini in velja za staro inkovsko termalno kopališče z znamenitim naravnim mostom. Tu je potrebno območje in dva dni pred našim prihodom je bil potres (tudi zdaj smo brali v časopisju o velikem potresu v sosednjem Čilu, z epicentrom v Pacifiku, nekako nasproti malega pristanišča Cartagena, kar ni daleč od Aconcaguo).

Drugi dan smo se povzpeli z nahrbtniki in mulami na skoraj 50 km oddaljeni in 4.200 m visoki Plaza del Mulas. Na tem kraju taborijo vse odprave v šotorih (na sliki), je pa tudi zgrajena provizorična stavba za približno deset ljudi, če kdo zbolí. Aconcagua terja namreč precej žrtev, največ zaradi pljučnih edemov, ki so posledica prehitrega vzpona, brez aklimatizacije. Vode ni, je pa obilo snega. Tudi nas je presenetilo snežno neurje. Ves čas vzpona je bilo lepo vreme, toda pihal je močan veter. Domačini pravijo, da ni nič redkega vihar s hitrostjo 230 km na uro.

Naslednjega dne so se štirje člani naše odprave povzpeli na 4.800 m, a so se vrnili še istega dne zaradi aklimatizacije. Šotorišče smo nato postavili na višini 5.200 m. Nekateri so na tej višini že resno zboleli in so se morali vrniti v bazno šotorišče. Žal se je vreme nato pokvarilo, nastopil je silen orkan, ki je podiral šotore. Na vrh sta se lahko povzpela samo dva udeleženca odprave in sicer Milan Gladek iz Kamnika in Ivica Stojić iz Sombora. Stojić je zadnjo noč prespal zunaj na prostem v puhasti obleki. Midva s Tomažem sva dosegla svoj osebni višinski rekord s 5.200 metri, ker sva reševala francoskega zmajarja Alaina, ki se je spustil z vrha Aconcaguo in pri tem dosegel svetovni rekord. Žrtvovala sva svoj vzpon in ga rešila z masažo in čajem, ker po 25 minutnem poletu v zraku ni več čutil rok. Poskrbela sva za najnujnejše ter ostala pri njem, dokler ga niso odpeljali v dolino.

Na splošno ima Aconcagua vsako leto velik obisk z vsega sveta. Obiskujejo jo alpinisti iz vse Južne Amerike, tudi iz Evrope, razen Angležev, ki so se zamerili Argentincem zaradi vojne za Falklandske otoke. Nekateri alpinisti ostajajo tudi po 14 dni v taboriščih in se postopno aklimatizirajo, zato je zanje vzpon precej lažji.«

V pogovoru z Argentinci, posebno z našimi izseljenci, sta velikokrat slišala o bratih Podgornik, ki so v navezi še z dvema Slovincema preplezali prvenstveno smer v južni steni Aconcaguo. Naveza je bivakirala devet dni v steni, tri dni brez hrane in preplezala steno v direktni smeri. To je še vedno neponovljen dosežek, ki ga Argentinci ob takih priložnostih pripovedujejo z velikim spoštovanjem.

Morda bo koga zanimalo, da je hrana v Argentini poceni,

tehnični predmeti pa dragi. Inflacija je ogromna in sploh ni primerljiva z našimi razmerami.

Na povratku so se člani odprave ustavili v brazilskem Riu de Janeiru in si nekoliko ogledali svetovnoznaní karneval. Ljudje ponoči dobesedno ponorijo, ko pa nastopi zora, gredo spat. Čez dan je namreč tako vroče, da ni mogoče vzdržati na soncu.

Iz vročega poletja v Riu so se nato preselili v zimo v Londonu. Priložnost so izkoristili za dvodnevni ogled zgodovinskih spominkov, za kaj drugega pa ni bilo časa, še manj denarja. Skoraj enomesečno potovanje sta s tem zaključila z lepimi spomini in barvnimi diaposnetki, ki bodo pričali o enkratnem podvigu naših sodelavcev Tomaža in Mitje.

Zapisal Marjan Kralj

Piše prof. Drago Ulaga **Kdo sodi v »najvišjo kategorijo« rekreativcev?**

Naš nepozabni smučar-skakalec Janez Polda je nekoč kritiziral enolično treniranje naših tekmovalcev. Trdil je, da se človek skakanja navešča, če je vadba vsak dan enaka. »Celo golaž se človeku upre, če je vsak dan na mizi«, je pojasnil svojo misel v prisposobi. Treba je tudi hoditi, teči, telovaditi in igrati z žogo, da si človek utrjuje kondicijo in si potem še bolj želi na skakalnico.

Ugotovitev Janeza Polde velja tudi za rekreacijo. Ni dvoma, da je koristno, če vsak dan tečete, razdalje pa naj bodo različne. Morda takole: v nedeljo, ko je več časa, naj bo vadba dolgotrajna, proga dolga in lahkoten tempo. Tudi med tednom naj bodo razdalje različne. Kdaj pa kdaj popestrimo treniranje z gimnastiko, ali npr. s kratkimi teki navkreber.

Če bi rekreativce razdelili v različne kategorije, bi sodili v nižjo stopnjo tisti, ki samo kegljajo, samo smučajo, ali samo tečejo, skratka tisti, ki se ukvarjajo izključno z eno samo športno zvrstjo. V višjo kategorijo bi sodili tisti, ki se izpopolnjujejo tudi z dopolnilno gimnastiko. V najvišjo stopnjo

Snežnik vedno vabljev

Ljubitelji planin se gotovo ne odločijo dostikrat, da bi krenili na prijeten sobotni ali nedeljski izlet na Primorsko oziroma na Notranjsko in se povzpeli na belega očaka, ki se dviga nad Loško dolino na eni strani in nad ilirskobistriškimi griči na jugu — Snežnik. Nekako preveč oddaljen se zdi za enodneveni izlet in pa mogoče nekoliko negotoljubljen za poznavalce planinskih postojank širom po Sloveniji. Pa vendar le ni tako, saj vsakoletni zimski vzpon, ki ga planinsko društvo prireja ob dnevu žensk 8. marcu, privabi mnoge ljubitelje planin iz cele Slovenije in tudi iz sosednje Hrvaške.

Letošnji zimski vzpon je bil že 12. po vrsti. Prvi dan vzpona ni bil preveč prijazen, ker je pihala ostra burja in sneg je bril okrog premrlih nosov, planinci so bolj slutili kot pa tudi videli uhojeno gaz, na zadnjem, najbolj strmem delu vzpona pa so jim zelo prav prišle debele vrvi, s pomočjo katerih so se prebili še zadnjih nekaj deset metrov do planinske postojanke na vrhu Snežnika. Kako lepo je vstopiti v topel prostor! Takoj so bile pozabljene tegobe, ki so jih »pretrpeli« na golem prepisnem pobočju našega Snežnika. Obrazi so zardeli, ivje na kapucah se kmalu raztopi, nahrb-

tniki se razvežejo in planinci si privoščijo dober prigrizek, seveda pa ne gre brez požirka »ta močnega«. Primorci imajo radi svojo domačo slivovko, Gorenjci sadjevček in pač vsak po lastnem okusu in žepu seveda, a so vsi zadovoljni. Hrvati zelo radi zapojejo. Stara obiskovalka in tabornica Perina pa zna poskrbeti za vzdušje s harmoniko in tudi solo plesom, katerega tudi marsikatera mlada ne zna tako odplesati, kot ta energična Rečanka, ki že leta in leta obiskuje Snežnik in okoliške kraje.

Na vrhu Snežnika planinci sicer ne ostanejo prav dolgo, toliko da se okrepcajo ter vpišejo in potrdijo vzpon, in že jih lahkih nog pot ponese navzdol, bolj sproščeno in glasneje, kot navzgor. Kar takoj mine ura in še nekaj čez, pa smo že na prijetnih Sviščakih, dolinici, okrog in okrog obrasli z gozdom in polni prijetnih počitniških hišic. Planinski dom je gostoljuben, saj sta oskrbnika prijazna in znata poskrbeti, da je obiskovalcem lušno. Ne manjka dobre kapljice in hrane skoraj po želji vsakogar.

Kadar pa je vreme naklonjeno planincem, je zimski vzpon res pravo doživetje. Tako je bilo tudi v nedeljo letos, ko se je rodilo jasno in ne preveč hladno jutro, ki je obetal lep dan. Domača glasba je

pa bi uvrstili tiste, ki so kot rekreativci spremenili način življenja. O dobrem počutju namreč ne odloča to, kar delamo samo kdaj pa kdaj — odločajo številne malenkosti, za katere je vsak dan nešteto priložnosti. Nekaj primerov: ko hodim po opravih, hodim nekaj časa hitreje; ko moram v višje nadstropje, ne čakam na dvigalo, priložnost izkoristim, da si krepim noge; ko čutim med delom sedé težave v križu, vstanem in se dobro pretegnem. Avtorica knjige »Vsaka ženska je lahko lepa« našteva kar 20 takih priložnosti za telesno vadbo »mimogrede«.

Razgledane privrženke športne rekreacije spoznate med drugim po obutvi, ki ni salonska z visokimi petami in tudi ne tesna, temveč udobna. Spoznate jih po oblačilu, ki je ohlapno kot trenirka, nikjer stisnjena, nikjer pretesna, skratka taka, ki omogoča človeku svobodo gibanja. Za rekreativce najvišje kategorije je značilno, da ne kadijo in zelo pazijo na normalno telesno težo. Spoznate jih tudi v odmoru na delovnem mestu. To so tisti, ki ne običijo na stolu in si tudi ne prižgejo cigarete, temveč gredo na zrak in se sprehodijo.

pričakala zgodnje obiskovalce in jih spremljala še precej dlje od starta. Prav prijetno in celo vroče je bilo na poti, gaz je bila dobro uhojena in kar mimogrede sta minili dve uri do vrha Snežnika. Vmes je seveda tudi nekoliko brilo, toliko, da je bilo vse zares v znamenju zimskega vzpona, čeprav je v zraku že čutili pomlad in pod snegom slutiti vse polno teloha.

Blizu tri tisoč planincem se je ta vzpon gotovo vtisnil v spomin kot prijetno doživetje in tudi orga-

nizatorjem je treba izreči pohvalo. Kdor gre na vzpon enkrat, ga lep spomin gotovo privabi tudi naslednje leto, ali pa celo bolj pogosto. Mikavno je zaiti v ta del Slovenije poleti in jeseni ter uživati v notranjskih gozdovih, z vrha Snežnika pa v jasnem vremenu občudovati Kvarnerski zaliv, ki se nam kaže kot na dlani in zelo blizu.

Pa kaj bi govorili še naprej, pridite tudi sami kdaj v ta lepi, kraški košček Slovenije!

N. V.

SK Triglav o Iskrinih športnih igrah

V ponedeljek, 18. marca je bila v Kranju seja predsedstva Smučarskega kluba Triglav. Na njej so med drugim razpravljali tudi o nedavnih športnih igrah SOZD Iskra.

Poročali smo že, da so se tekmovalci na teh igrah srečali z dvema skrajnostima — izredno slabo organizacijo tekmovalstva v smučarskih tekih in zgledno tekmo v veleslalomu, tehnični izvajalec obeh pa je bil SK Triglav, točneje njegovi dve sekciji — za smučarski tek in za alpsko smučanje.

Predsedstvo je na sejo povabilo tudi Iskraša Andreja Peharja in Marjana Brezarja, žal pa se seje niso udeležili tisti najbolj odgovorni, torej predstavniki tekaške sekcije kranjskega smučarskega kluba... in tudi to je dokaz njihovega odnosa do marsičesa.

Njihovo odsotnost s seje in pa predvsem slabo organizacijo Iskrinega tekmovalstva v smučarskem tekmu je predsedstvo SK Triglav najostreje obsodilo. Hkrati je poudarilo, da bo proti krivcem ukrepalo ter obljubilo, da se kaj takšnega ne bo več zgodilo.

LD

Semiško tekmovalstvo v veleslalomu

V soboto, 16. februarja je DO Kondenzatorji na Gačah organizirala sindikalno smučarsko tekmovalstvo v veleslalomu. **Rezultati:** otroci staršev, zaposlenih v Semiču: **Cicibani:** 1. Miha Plevnik 46,56, 2. Boštjan Šaver 47,02, 3. Gregor Malnarič 48,11, 4. Martin Lavrin, 5. Gregor Sajovic, 6. Franc Stariha, 7. Damir Stare, 8. Andrej Stare. **Mlajši pionirji:** 1. Aleš Jakša 41,33, 1. Tomaž Štukelj 42,06, 3. Alen Lah 48,48, 4. Toni Jelenič. **Mlajše pionirke:** 1. Maja Pavlin 47,23, 2. Natalija Zajc 47,95, 3. Kristina Stare 48,79, 4. Polonca Pavlin 50,18, 5. Sonja Križan. **Starejši pionirji:** 1. Djoni Škrinjar 41,61, 2. Aleš Šaver 44,26. **Starejše pionirke:** 1. Suzana Jakša 45,01, 1. Anita Simonič 45,83. **Ženske: do 29 let:** (A) 1. Marjeta Svajger 48,34, **Ženske nad 30 let:** (B): 1. Silva Jakša 50,75. **Moški od 45 do 49 let (F):** 1. Bogdan Pavlin 44,13, 2. Janez Kure 51,12, 3. Jože Jakša 2:38,54. **Moški od 40 do 44 let (E):** 1. Anton Poč 42,20. **Moški od 35 do 39 let (D):** 1. Malnarič Edi 40,21, 2. Anton Jakša 41,41, 3. Alojz Simonič 44,49, 4. Franc Stariha 46,38. **Moški od 30 do 34 let (C):** 1. Marko Banovec 40,88, 2. Rajko Vrlinič 41,59, 3. Martin Lah 42,64, 4. Jože Kočvar, 5. Pavle Zajc. **Moški od 25 do 29 let (B):** 1. Branko Saje 41,15, 2. Martin Kambič 41,40, 3. Stane Špehar 42,64, 4. Stane Sajovic, 5. Janez Jerman, 6. Alojz Škrinjar. **Moški do 24 let (A):** 1. Dušan Štukelj 37,89, 2. Branko Šaver 39,06, 3. Dušan Peganc 40,63, 4. Anton Kočvar, 5. Zvonke Butala, 6. Jelko Ogrinc, 7. Rude Jakša, 8. Matija Jakša, 9. Milan Žunič, 10. Marjan Jurajevič, 11. Ivan Kambič.

KONČNA EKIPNA RAZVRSTITEV: 1. TOZD 3 955 točk, 2. DSSS 1472 točk, 3. TOZD 2 2484 točk, 4. TOZD 4 2487 točk, 5. TOZD 1 2996 točk.

Veleslalomska dirka žarničarjev

Tudi letos smo se odločili za organizacijo sindikalnega tekmovalstva v veleslalomu. Tekmovalna na Soriški planini se je udeležilo 19 tekmovalcev in samo 3 tekmovalke. Fantje so se morali kar potruditi za najboljša mesta, pri dekletih pa so bila mesta že naprej oddana. Organizacija tekmovalstva z Gašperjem na čelu je bila zadovoljiva, nagajalo nam je le vreme, saj je bilo tako megleno, da so morali tekmovalci skoraj tipati od vrat do vrat. Vozili smo dva teka, upoštevan pa je bil najboljši čas obeh voženj.

Rezultati:

Moški:

1. Novak Tadej 37,41

2. Leban Martin 37,51
3. Križaj Milan 39,70
4. Budna Pavle 39,77
5. Erjavec Boris

Ženske:

1. Pirnar Dragica 42,84
2. Kohlenbrand Danijela 42,97
3. Škof Fani 55,49

sledijo pa jim še: Židan, Bregar, Jaič, Urbanc, Petrovič, Srebrnjak, Petrič, Platiše, Husu, Žnidarič, Toman, Smerajc, Forjanič in Konjar.

MARKC KORENČ

● Revija Teleks je objavila osrednji intervju s predsednikom KPO SOZD Iskra Borisom Lasičem. Povod za pogovor so bile med drugim resne težave, v katerih se je v zadnjem času znašla tudi Iskra. Predsednik Lasič ocenjuje, da je za težave kriva vrsta vzrokov, tako objektivnih, kot tudi subjektivnih in dodaja, da bo Iskra sama sicer lahko pokrila znaten del izgub, vseh pa vendar ne bo zmogla. V Iskri zato računajo tudi na zunanjo pomoč, na denar iz sredstev rezerv, pa tudi na bančni denar, na denar iz naslova tečajnih razlik. Večji del izgub je namreč nastal iz velikih kreditnih obveznosti, ki jih je imela Telematika. V zvezi z vzroki za izgube je predsednik Lasič dejal, da gre v DO Iskra Široka potrošnja predvsem za cenovna nesorazmerja, saj je ta DO izrazit predelovalec materiala in je pri njej delež materialnih stroškov bistveno večji kot drugod v Iskri. V Telematiki pa je problem kompleksnejši in tudi vzrokov za izgube je več. Eden izmed njih je prav gotovo zaostajanje pri posodobitvi opreme, sodobne tehnologije. Tu na žalost Iskra ni imela dovolj možnosti, da bi pravočasno nadomestila potrebno opremo, predvsem v razvoju. Drugi vzrok je problem cen v državi. Iskra plačuje surovine in reprodromatere po svetovnih cenah in draže, prodaja pa pod svetovnimi cenami. Težava je tudi v zmanjševanju naročil iz Sovjetske zveze, ki je bila izredno močan kupec javne telefonije iz Telematike. Med »notranje« razloge za nastalo stanje je predsednik Lasič uvrstil najprej počasnost pri prilagajanju obstoječim in osvajanju novih programov, slabo opremo, določeno inertnost v razmišljanjih, določeno samozadovoljnost in premalo kritično spoznanje sprememb položaja v zadnjem času. Stanje je zdaj res alarmno, zato bo treba reševanje problemov še pospešiti. Kljub temu, da je bilo, ko so se pričeli zbirati temni oblaki, v sami Iskri premalo pozornosti, kritičnosti in energičnosti in zato tudi premalo akcije pa so po mnenju predsednika Lasiča težave v Iskri obvladljive. Vendar ne le z lastnimi finančnimi in kadrovskimi silami, ampak tudi ob pomoči ostalih. Seveda zahteva ta proces obvladovanja daljši čas, saj so tudi problemi nastajali dlje.

● Več jugoslovanskih časopisov je objavilo informacijo o slavnostnem začetku proizvodnje zasebnih telefonskih central EPABX v glavnem mestu Zimbabveja Harareju. Pričetek proizvodnje, ki je prva te vrste na področju zasebne telefonije v Zimbabveju, je rezultat poslovno-tehničnega sodelovanja med Iskro in lokalnim partnerjem WRS (World Radio Systems) na osnovi Iskrine tehnologije. Obširni članki o otvoritvi so se pojavili tudi v zimbabvejskem časniku Business Herald. Visoki predstavniki zimbabvejske vlade so se zelo pohvalno izrazili o sodelovanju z Iskro in označili pričetek lokalne proizvodnje kot edinstven primer transfera visoke tehnologije iz Jugoslavije v Harare. Minister za informacije, pošto in telekomunikacije je med drugim poudaril, da

zahodnoevropske firme ljubosumno skrivajo svojo tehnologijo, medtem ko omenjeno sodelovanje med Iskro in WRS dokazuje, da so socialistične države pripravljene nuditi svojo tehnologijo, ki je prav tako na zelo visoki ravni.

● Oblikovalec Davorin Savnik je lani na Japonskem prejel visoko nagrado G-mark za dovršeno oblikovan telefonski aparat ETA 80. Nagrada je doživela izreden odmev, tako na Japonskem kot tudi po vsem svetu. O njej so se razpisali številni svetovni časopisi, zlasti še strokovne revije s področja oblikovanja. Tako je bil v ugledni reviji za oblikovanje Tradescope objavljen prispevek, ki med drugim navaja laskave ocene japonskih strokovnjakov in vladnih predstavnikov. V članku je omenjeno, da je lani prvič prejel tako nagrado proizvod iz držav v razvoju. Jugoslovanski »Iskra telefon« je že pred tem prejel številne nagrade na bienalnih industrijskega oblikovanja v Jugoslaviji, v Zvezni republiki Nemčiji in drugod. Telefon, ki ga je oblikoval Davorin Savnik, je oblikovan izredno moderno, je lahek, lepih barv, zelo uporaben in kvaliteten. Po besedah enega izmed uglednih japonskih strokovnjakov, je Iskrin telefon »boljši« kot karkoli, kar že obstaja na Japonskem. Je modern, estetski in zelo prijeten za uporabo. Gospod Shigeru Koizumi, direktor oddelka za prodajo v firmi Nippon Telecommunications Construction Co. Ltd. pa je dejal: »Vse kaže, da se bo na Japonskem prodaja telefonov močno povečala, tako za zasebno, kot tudi za javno uporabo. Tako pričakujemo, da bo velika nagrada G-mark, ki jo je prejel Iskrin telefon, občutno pripomogla k uspešni prodaji tega izdelka na japonskem tržišču.«

● Beograjski Privredni pregled je objavil članek o rezultatih, ki so jih dosegla jugoslovanska podjetja na tržiščih Velike Britanije in Iskre ter o nadaljnjih možnostih gospodarskega sodelovanja med Jugoslavijo in Veliko Britanijo. Direktor skupnega gospodarskega predstavništva v Londonu Džuro Rajačić trdi, da so jugoslovanske možnosti na britanskem trgu še premalo izkoriščene in v zvezi s tem navaja, da je Iskra ustavila dobave nekaterih svojih artiklov v Veliko Britanijo in Irsko in dodaja, da ne bi smeli dopustiti neizvrševanja dogovorjenih obveznosti. Dnevnik Delo je raziskal ozadje poročila direktorja skupnega predstavništva in objavil prispevek, kjer so predstavniki Iskre podrobneje osvetlili sodelovanje Iskre z Veliko Britanijo in Irsko. Iskra je lani v Veliko Britanijo izvozila za 7,8 milijona dolarjev svojih izdelkov. To je sicer za 1,9 milijona dolarjev manj kot so načrtovali, toda za 1,3 milijona dolarjev več, kot so na otok izvozili leto pred tem. Res je, da so z dobavo izdelkov v vrednosti 305.000 dolarjev kasnili, do česar pa je prišlo zaradi težav z reprodukcijskim materialom in ne zato, ker bi sklenili ustaviti dobave. Glede izvoza na Irsko, jim tja sicer ne uspe prodreti veliko, toda nikoli niso hoteli prodaje na tem trgu zmanjšati. Prav nasprotno, trudijo se, da bi jo povečali, enako kot to velja za Iskrina prizadevanja na britanskem trgu sploh.

Iskra Iz tujega strokovnega tiska Iskra Iskra Iskra Iskra

Pljučni rak pri kadilkah

Ameriško društvo za boj proti raku je obvestilo, da bo letos prvič v moderni zgodovini umrlo več žensk za posledicami pljučnega raka, kot za rakom na prsih. Kar 38.600 Američank bo žrtev raka na pljučih, skoraj šestkrat več, kot pred 20 leti. S tem je tudi rak na pljučih najpogostejše tovrstno obolenje kadilk. V 75 odstotkih primerov je rak na pljučih posledica kajenja cigaret. V ZDA kadil že skoraj vsaka tretja ženska.

Prodaja računalnikov

Leta 1982 so prodali v Evropi 1,2 milijona hišnih računalnikov v vrednosti 2,2 milijarde dolarjev. Lani je to število naraslo že na 3,6 milijona kosov, leta 1990 pa računa trgovina že na prodajo 12 milijonov

enot v vrednosti 14 milijard dolarjev. Poprečni letni porast od leta 1982 do 1990 naj bi bil 34 odstotkov pri kosih in 26 odstotkov pri vrednostih. Strokovnjaki predvidevajo, da bo leta 1990 več kot tretjina gospodinjstev v Evropi opremljenih s hišnimi računalniki.

Medtem ko na področju profesionalnih sistemov še vedno vodijo ameriška podjetja pa je položaj na tržišču hišnih računalnikov povsem drugačen. Kar tričetrt prodanih računalnikov so izdelali evropski proizvajalci, oz. so nakup posredovale evropske firme.

Pečica za kruh

Kaže, da peki ne pečejo več dobrega kruha, kajti proizvajalci gospodinjskih aparatov so se odločili za konstrukcijo posebne pečice za peko kruha doma. Ker pa zahteva peka kruha posebno tehnologijo — večkrat je treba

odpreti pečico in ovlažiti štruce, ali hlebce s tekočino, da nastane mehka skorja, je firma JUNO razvila pečico za hobi peko, ki ima avtomatično brizganje pare, ki jo je možno dozirati. Poznavalci pravijo, da je ta, doma pečeni kruh odličen.

Ročna stiskalnica

Če je verjeti nekemu zahodno-nemškemu časopisu za gospodinjstvo, se Nemci spet navdušujejo za stare ročne naprave v gospodinjstvu, ki so jih imele naše babice. Tako je v prodaji spet ročna stiskalnica za pripravo sokov z ročico. Ustreza za sočenje vseh vrst sadja, saj ima izmenljive dele. Ročna stiskalnica je mimo tega tako majhna, da gre v torbico in z njo v pisarno, ali pa na potovanje. Lahko jo hitro razstavimo in očistimo, pomembno pa je, da je cena izredno nizka.

Mikroprocesorji v avtobusu

Avtobusni promet v francoskem Caenu bodo odslje krmilili mikroprocesorji. Sistem imenujejo Francozi Alex. Voznik avtobusa bo vložil v krmilni pult kaseto, na kateri so programirane vse vožnje in postaje dnevnega programa. Z vžigom avtobusa se sproži tudi program iz kasete. Na zaslonu poleg volana se pokaže proga za naslednjimi postajami, med vožnjo pa mikroprocesor ugotavlja hitrost vožnje in jo prilagaja začrtanemu programu. Mikroprocesor tudi šteje potnike, kar pa še ni vse. Alex ugotavlja na križiščih barve na semaforih, kar omogoča vozniku prosto pot in vožnjo brez zakasnitev. Na poglavajnih postajah — čakališčih so tudi zasloni, kjer potniki razberejo čas prihoda naslednjega avtobusa.

Zbral, prevedel in priredil Marjan Kralj

Razpis za letovanje v kampu »Mir« na Dugem otoku

Tudi letos se organizira letovanje v Kampu »MIR«, ki se nahaja na skrajnem delu Dugega otoka v zalivu Telaščica.

Kamp leži ob morju v gostem borovem gozdičku. Dostop je možen samo po morju, zato je organiziran prevoz z ladjo iz Sukošana v kamp in nazaj. Cestne povezave z ostalimi kraji na otoku ni.

Najbližji naseljeni kraj je mesto Sali.

V neposredni bližini kampa je slano jezero, kjer je temperatura vode vedno višja od temperature morja vsaj za 4° C.

Značilnosti kampa so mir, čudovita okolica, domače vzdušje v kampu in prijaznost strežnega osebja.

Termini izmen za letovanja v šotorih kampa

Izmena	I. skupina		II. skupina		III. skupina	
	Datum izmene od - do	Datum izmene od - do	Datum izmene od - do	Datum izmene od - do	Datum izmene od - do	Datum izmene od - do
I.	15. 6.—25. 6.	16. 6.—26. 6.	17. 6.—27. 6.			
II.	25. 6.—5. 7.	26. 6.—6. 7.	27. 6.—7. 7.			
III.	5. 7.—15. 7.	6. 7.—16. 7.	7. 7.—17. 7.			
IV.	15. 7.—25. 7.	16. 7.—26. 7.	17. 7.—27. 7.			
V.	25. 7.—4. 8.	26. 7.—5. 8.	27. 7.—6. 8.			
VI.	4. 8.—14. 8.	5. 8.—15. 8.	6. 8.—16. 8.			
VII.	14. 8.—24. 8.	15. 8.—4. 9.	16. 8.—26. 8.			
VIII.	24. 8.—3. 9.	25. 8.—4. 9.	26. 8.—5. 9.			
IX.	3. 9.—13. 9.	4. 9.—14. 9.	5. 9.—15. 9.			

Opomba: Letovanje v I. in IX. izmeni bo organizirano, če bo kamp po predhodnih prijavah zaseden vsaj 60%.

Termini izmen za letovanje z lastnim šotorom

Izmena	Datum izmene od—do
I.	2. 7. 12. 7.
II.	12. 7. 22. 7.
III.	22. 7. 1. 8.
IV.	1. 8. 11. 8.
V.	11. 8. 21. 8.

Cena prevoza z ladjo iz Sukošana v kamp in nazaj

— Cena za odrasle je 800 din, za otroke do 10 let 400 din, dočim otr-

oci do 2. leta starosti ne plačajo prevoza.

Avtobusni prevoz

— Organiziran bo avtobusni prevoz na relaciji Kranj—Sukošan—Kranj. Cena prevoza za zaposlene v kranjskih DO Iskre je 2.000 din, za ostale pa 3.000 din.

— Organizator lahko odpove prevoz, če ni prijavljenih vsaj 35 potnikov.

— V primeru da prevoznik spremeni ceno prevoza, je kupec dolžan sprejeti podražitev do 20%. Pri višjih podražitvah pa ima kupec pravico odpovedati prevoz in tudi letovanje.

Cene letovanja za zaposlene v DO Kibernetika, Telematika, ERO

Način letovanja	Predsezona		Glavna sezona	
	otroci	odrasli	otroci	odrasli
V ŠOTORIH KAMPA	5.500	7.700	6.800	9.700
V LASTNEM ŠOTORU	3.500	5.700	5.400	7.700

Cene letovanja za zunanje goste

Način letovanja	Predsezona		Glavna sezona	
	otroci	odrasli	otroci	odrasli
V ŠOTORIH KAMPA	7.400	10.500	9.200	13.200
V LASTNEM ŠOTORU	5.400	8.500	7.200	11.200

Opomba: — V ceno je vključenih 10 polnih penzionov. Letovanje se prične s kosilom, konča pa z zajtrkom.

— Do cen za otroke so upravičeni otroci rojeni 1976 in mlajši

— Za otroke do 2 let, ki ne koristijo penzijskih uslug, se plača dnevno 100 din.

Parkiranje

Pri »Anteju« bo organizirano parkiranje osebnih vozil. Cena za 10 dni je 500 din.

Turistična taksa in taksa za vstop v nacionalni park

Taksi se plačata v kampu in nista vključeni v ceno penziona.

Način prijave

● Zaposleni v Kibernetiki in ERU ter zunanji gostje se prijavljajo pri tov. Rajku Kožarju, ISKRA KIBERNETIKA, Referent za rekreacijo, tel. (064) 22-221 interna 29-52, vsak dan od 8. do 13. ure.

● Zunanji gostje se lahko prijavijo tudi na osnovi telefonske potrditve prostih mest, s tem da morajo v roku 5 dni poslati prijavnico in potrdilo o vplačilu akontacije v Referat za rekreacijo.

● Zaposleni v Telematiki se prijavijo pri tov. Ladu Sofranievskem, tel. (064) 28-861, interna 26-59.

— Ob prijavi vplačajo zaposleni v Kibernetiki, Telematiki in ERU 3.000 din akontacije, zunanji gostje pa vplačajo ob prijavi 50% celotnega zneska za letovanje. Razlika do polne cene, se vplača najpozneje 20 dni pred odhodom na dopust.

— Denar se nakaže s POLOŽNICO na ŽR 51500-601-10446, ISKRA KIBERNETIKA TOZD Delavska restavracija, Savska loka 1.

Način odjave

— Upoštevajo se samo pisarne odjave

— Pri odjavi nad 30 dni pred odhodom se zadrži 1.000 din za manipulativne stroške

— Za odpoved od 30 do 10 dni pred odhodom se zadrži 30% od cene letovanja

— Če pride do odpovedi zadnjih 10 dni pred odhodom, se zadrži 50% od cene letovanja

— V primeru višje sile ali če dopustnik najde zamenjavo, se mu vrne celotno vplačilo. Zaračunajo se samo manipulativni stroški 1.000 din.

Obročno odplačevanje

Za zaposlene v kranjskih DO Iskre se organizira obročno odplačevanje stroškov letovanja.

Vse ostale informacije boste dobili ob prijavi.

R. Kožar

Prijavnica za letovanje na Dugem otoku

od do
št. šotora (ali lasten)

Ime in priimek	leto rojstva	zaposlitev
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		

Prevoz: lasten (parkirna), avtobus (ustrezno obkroži)

Naslov doma: tel. Datum prijave: Podpis:

Kako narediti garsonjero?

Garsonjera, tudi to je lahko prijetno stanovanje, če je funkcionalno in prijetno urejena. Predvsem pa mora ta ureditev slediti vsem zahtevam in potrebam stanovalca oz. stanovalcev v njej. Garsonjera je marsikomu štart v neko življenjsko obdobje, lahko pa tudi ustaljen, prijeten domek starejšemu občanu. V nekaj primerih bi obdelali ureditev garsonjere za različne potrebe, če pa kdo od bralcev želi odgovor na svoje vprašanje, naj nam piše. (Pa ne pozabite na risbico (tloris) k meram.)

V naši garsonjeri živi en sam stanovalec. Želi si, npr. opremiti tako, da bo lahko opremo vključil tudi v nekaj večje stanovanje.

V osnovi se moramo odločiti, ali želimo svetlo urejeno stanovanje ali... Zavedati se moramo, da svetle barve, prostore vizualno povečujejo, temne jih utesnjujejo. Za manjša stanovanja, oz. prostore se bomo vse kakor odločili za svetlejša barvna tona. Zato naj bodo vse stene in vsi stropi belo pleskani, tlak je v lakiranem lamelnem parketu, v naravni barvi lesa. Vrata v stanovanju so v hrastu. V tem materialu nadaljujemo z opremo. Odločimo se lahko za zelo lepo oblikovan in komponibilen pohištven program, ki ga izdeluje Javor. Z njegovimi elementi opremimo predsobo, ki je prvi pomemben stik s stanovanjem.

Preprosto oblikovanih kuhinj v hrastu ni. V takšno stanovanje pa nikakor ne morete vključiti rustikalen videz kuhinje. Zato vam predlagam nevtralnno svetlo kuhinjo (slonokoščeno bela) v izvedbi Lipe iz A jdrovščine. Dopolnite pa jo s hrastovim horizontalnim opažem med elementi. Zato pa je še v kuhinji v hrastu jedilna miza, ob njej pa črni Thome stoli (Florjan Bolič).

Tudi v dnevni sobi bo potrebna kombinacija materialov in barv. Ker boste dopolnjevali z mizarskimi izdelki, naj bodo ti ali črni ali beli. Velika omara v ozadju je iz omenjenega programa. V kolikor se elementi ne izidejo, vgradite v sistem črn odprt regal za knjige.

V črnem ogrodju je ležišče in letve foteljev. Ležišče opremite z množico blazin, da je videz bolj bivalen. Jogi in blazine na stoli oblecite v tirkizno barvo blaga, ki ga dopolnjujete z blazinami v zeleno-modrih tonih.

Vzorec na zavesi, ki je v gubani izvedbi, se povezuje s tekstilom na ležišču.

Zelo pomemben element opreme so svetila. Ta naj bodo locirana vedno tam, kjer jih potrebujemo. Za osrednjo razsvetljavo naj bo svetilka čim bolj nevtralna po videzu. Najlepša bo še vedno preprosta plafonjera sredi stropa. Nekaj več poudarka si privoščimo v dodatni razsvetljavi. To so lahko lepo oblikovane nizke ali visoko stoječe svetilke ali reflektorji. Bele stene opremimo s slikami. Te naj bodo premišljeno izbrane. Naj ne bodo neko slabo olje samozvanih »slikarjev«, lepša bo sodobna grafika v preprostem okvirju ali zanimiv poster, pa tudi skupina starih uokvirjenih družinskih slik.

Maja

Zahvale

Ob boleči izgubi mojega očeta

Franca Brezarja

se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem v TOZD TSD termoplastni stroji, raziglanje, tiskanje, oddelku livarna, pomožni orodjarni, GPP, TPD in vodstvu TOZD TSD, za izraze sožalja, spremstvo na njegovi zadnji poti in denarno pomoč.

Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žaljuči sin Franc Brezar

Ob smrti moje drage mame

Marijane Štirn

se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem TOZD TSD v Kibernetski oddelku GPP in TPD za izraze sožalja, podarjeni venec in spremstvo na njeni zadnji poti.

Hčerka Manca Dolinar

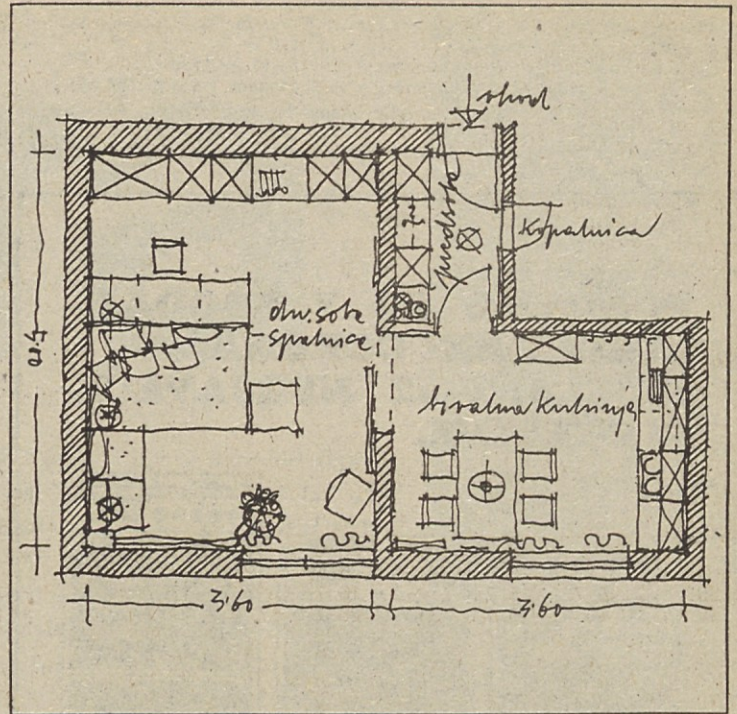
Ob boleči izgubi dragega očeta

Janeza Kreka

se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem usmerjevalnice TOZD Števcu za izraze sožalja, podarjeno cvetje in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Iskrena hvala!

Hčerka Ivanka Hervatin z družino

Odgovor na zastavljeno vprašanje

Unimer 43 — Multimeter

Unimer 43 ima naslednje značilne lastnosti:

38 merilnih dosegov

Karakteristična upornost:

20 k / V za enosmerne napetosti pa 3 / V za izmenične napetosti.

UNIMER 43 je po karakteristikah, priročnosti in cenenosti namenjen najširšemu krogu uporabnikov.

Notranja upornost je izbrana tako, da je instrument uporaben na vseh področjih elektrotehnike in tudi elektronike. Velik izbor merilnih dosegov, merjenje izmeničnih napetosti in tokov, visokih upornosti ter preglednost pri priključevanju in izboru dosegov, omogočajo enostavno uporabo instrumenta.

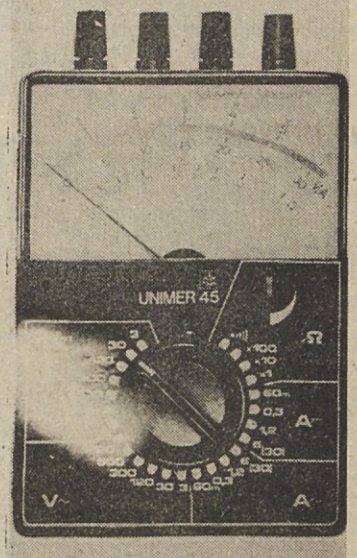
Dosege izbiramo z enim preklopnikom. Dodatni preklopnik uporabljamo za izbiro izmeničnih napetostnih in tokovnih dosegov.

Za merjenje upornosti ima instrument lastno napajanje. Baterijski člen 1,5V (IEC R6) je namenjen za območja X 1, X 10, X 100, X 1 k. Pri merjenju na območju X 10 k, za velike upornosti (do 50 M), se uporabi posebej vgrajena standardna baterija 15 V (IEC 10F15).

Za merjenje večjih enosmernih tokov (10 A, 100 A) uporabljamo ločene soupole. Večje izmenične toke, do 300 oziroma 1000 A, merimo s pomočjo kleščnih tokovnikov.

Konstrukcija vhodnih puš in priključkov merilnih vezi onemogoča dotik uporabnika s prevodnimi deli

UNIMER
Multimeter

priključka, kar zagotavlja večjo varnost.

Ob tem pa Iskra izdeluje še dva Unimera in to

Unimer 42 z značilnimi lastnostmi:

37 merilnih dosegov
Karakteristična upornost

50 / V za enosmerne napetosti
5 / V za izmenične napetosti

in Unimer 45, z značilnimi lastnostmi:

28 merilnih in preskusnih dosegov
Karakteristična upornost: 5 k / V-

ra Mali oglasi Iskra Iskra

Ugodno prodam 3 kom strešnih oken Pural (dim. 74 cm x 112 cm) in 12 kg lepila za talne obloge in električni vlažilec zraka Hitachi. Ponudbe pod »Ugodno« na uredništvo Glasila, Gregorčičeva 23.

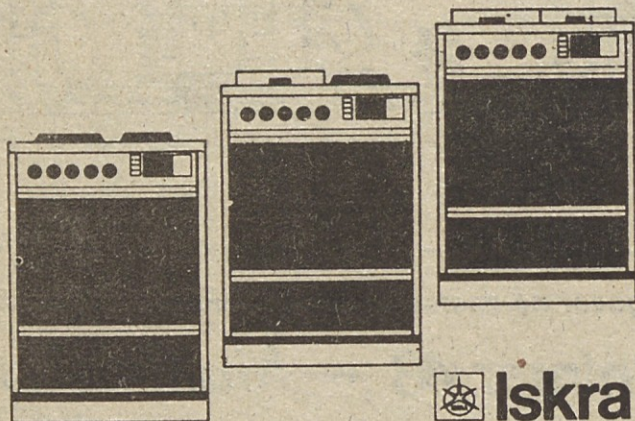
SPEKTRUM 48 K nov ugodno prodam. Tel.: 573-215, int.: 260.

Avtoradio s kasetofonom »Audioline« 2 x 16 W prodam. Tel.: 061/737-769.

Garsonjero, vseljivo sredi aprila, nujno najamem do konca leta. Ponudbe po telefonu št.: 314-288, int.: 25.

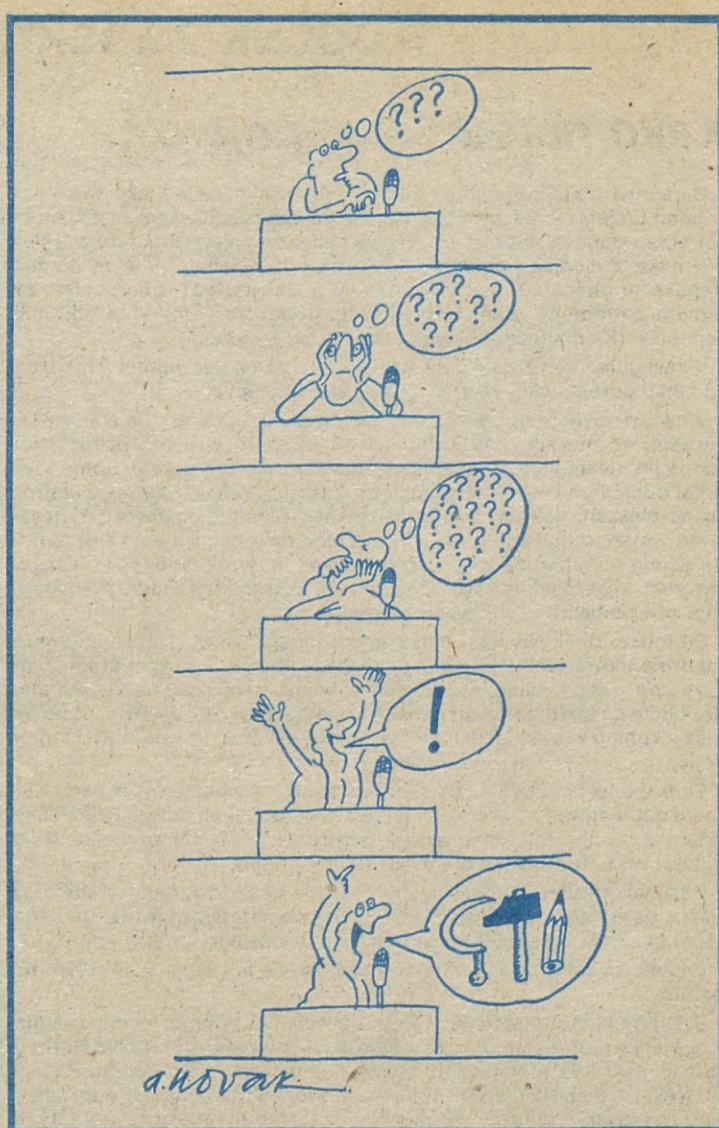
Pocinkano pomivalno korito ugodno prodam. Naslov v uredništvu — 223-977.

PONOVNO SO V PRODAJI ŠTEDILNIKI CORONA, IZDELANI IZ NERJAVEČE PLOČEVINE.

Iskra

Posebno ugoden nakup v tovarniški prodajalni v Škofji Loki, Reteče 4, tel. (064) 61-861.

a. NOVAK

ra Iskra Križanka Iskra Iskra Iskra Iskra

Šale

			ISKRA	ZNAČILNOST STALNEGA	POLOTOK MED BELIM IN BARENT. MORJEM	GRŠKI SODNIK V PODZEM-LJU	TATVINA DUHOVNE LASTNINE	MOŠKI PEVSKI GLAS	LASTNA OZNAKA PALEOZIL LJUDSTVA	ARABSKI GRM, DRAŽILNO NASLADILO
			DVOMLJI-VEC	ZENSKA VEČERNA OBLEKA	KORENINA ALKANE	DEPARTMA VZH. FRANC.				
SESTAVIL RUDI MURN	SLADKOV. ZELENA ALGA	OTEKLINA	MIKLOVA CIGANI				NOGOMET. ZADETEK LAHEK VOZ			GLAV. M. JORDANJE
MOČNO MAMILO						ZAKRAME-NT KI GA OPRA-VI ŠKOF				
NEMŠKI FILOZOF SOCIOLOG (THEODOR)						RADIJ VINKO RESNIK		ERNEST MAY IVAN ČARGO		
NEODLO-CEN IZID				SLOV. PISATELJ (TONE »UKANA«)						
DERIVAT AMONIKA				KARAM-BOL			VOJAŠKA STOPNJA			

Nasvet

Natakar, ker imam samo deset jurjev, mi prosim kar vi svetujte...
Pojdite domov!

»Vse življenje trdo delam«, je zastokal možak. »Toda, zdi se mi že precej dlje...!«

Očitaš mi, da živiš ob meni slabše kot pes, je užaljeno dejal mož. Zadrta se je nad njim:
»Res je! Pes je v kožuhi.«

Georga Burnsa — 83-letnega igralca so vprašali, če mu je težko igrati Boga — naslovno vlogo v filmu »O, Bog!«. Odgovoril je: »Niti ne, kajti, pri mojih letih je vse, kar naredim, čudež!«

Iskra

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva SOZD Iskra — Industrija za elektroniko, telekomunikacije, elektromehanično, avtomatiko in elemente — Ljubljana. Ureja uredniški odbor. Glavni urednik: Pavle Gantar, pomočnik glavnega urednika Miloš Pavlica, odgovorni urednik Dušan Željeznov, tehnični urednik Drago Pečenik. Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo. — Naslov: Ljubljana, Gregorčičeva 23/1, telefon: 223-977. Priprava za tisk: DIC TOZD Grafika, Novo mesto. Tisk: ČTP Pravica-Dnevnik, TOZD Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS je glasilo oproščeno plačila davka od prometa proizvodov.